

Szociális és Munkaügyi Minisztérium

TÁJÉKOZTATÓ
a szociális ellátásokról

2010

Szociális és Munkaügyi Minisztérium
Lakossági Tájékoztatási és Tanácsadási Osztály
Felelős kiadó: Dr. Veres Gábor
Szerkesztő: Ruminé Szijártó Ildikó

A **Minisztérium** postacíme:
1373 Budapest, Postafiók 609.

A **Minisztérium** központi telefonszáma:
473-8100 (Alkotmány u. ép.)

Az Ügyfélszolgálati Iroda elérhetőségei:
Címe: Budapest, V. Hold u. 1.

Ügyfélfogadási idő: hétfőtől-csütörtökig 9-15 óráig
pénteken 9-13 óráig

Telefonszáma:
428-9944
428-9941

A **Minisztérium honlapjának** címe:
www.szmm.gov.hu

TARTALOMJEGYZÉK

SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK	4
Pénzbeli ellátások	4
Előleg megállapítása	6
Időskorúak járadéka	7
Aktív korúak ellátása	8
Lakásfenntartási támogatás	18
Ápolási díj	21
Átmeneti segély	25
Temetési segély	25
Természetben nyújtott szociális ellátások	26
Családi szükségleteket kielégítő gazdálkodást segítő támogatás	26
Köztemetés	27
Közgyógyellátás	27
Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság	34
Adósságkezelési szolgáltatás	34
SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK	38
Alapszolgáltatások	39
Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás	39
Étkeztetés	39
Házi segítségnyújtás	40
Családsegítés	40
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	42
Közösségi ellátások	42
Támogató szolgáltatás	43
Utcai szociális munka	44
Nappali ellátás	44
Szakosított ellátási formák	45
Ápolást, gondozást nyújtó intézmények	45
Rehabilitációs intézmények	48
Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények	49
Lakóotthon	50
Az intézmények igénybevételevel kapcsolatos tudnivalók	51
A személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénybevételenek módja	51
Térítési díj	53

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogai	58
Tájékoztatási kötelezettség	59
A jogosultak érdekvédelme	59
Az ellátottjogi képviselő	60
Hasznos tudnivalók	60
A szociális törvényben meghatározott egyes ellátások igénylésekor mi minősül	
jövdelemnek?	60
vagyonnak?	62
rendszeres pénzellátásnak?	62
kereső tevékenységnek?	63
fogyasztási egységnek?	63
Kit tekinthetünk	
aktív korúnak?	63
egyedülállóknak?	64
egyedül élőknek?	64
családnak?	64
közeli hozzátartozónak?	64
tartásra köteles és képes személynek?	64
háztartásnak?	64
Az ápolási díjra való jogosultság szempontjából ki minősül	
tartósan betegnek?	65
súlyosan fogyatékosnak?	65

Az Országgyűlés 1993. február 17-i ülésnapján fogadta el a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt (Szociális törvény).

A Szociális törvény az önkormányzatok által nyújtható támogatások keretszabályait tartalmazza. Az ellátásokra vonatkozó részletes szabályokat az önkormányzatok rendeleteikben állapítják meg.

A törvény célja, hogy a szociális biztonság megteremtése érdekében meghatározza az állam által biztosított egyes szociális ellátások formáit, szervezetét, a szociális ellátásokra való jogosultság feltételeit, valamint érvényesítésének garanciáit.

Tájékoztató füzetünkben a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások formáit, a jogosultság feltételeit ismertetjük.

Lakossági Tájékoztatási és Tanácsadási Osztály

SZOCIÁLIS ELLÁTÁSOK

Pénzbeli ellátások

A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások iránti kérelmet

- a jegyző hatáskörébe tartozó ellátás esetén a kérelmező lakcíme szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál,
- a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó ellátás esetén az önkormányzat rendeletében meghatározott önkormányzati szervnél kell előterjeszteni.

A kérelmet az a szociális hatáskört gyakorló szerv bírálja el, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakcíme van. Ha a kérelmezőnek több lakcíme van, az illetékességet az a lakóhely vagy tartózkodási hely alapozza meg, ahol életvitelszerűen lakik.

A szociális ellátásra való jogosultság elbírálásához a hatóság felhívhatja a kérelmezőt, hogy családja vagyoni, jövedelmi viszonyairól nyilatkozzék, illetve azokat igazolja. Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a települési önkormányzat képviselő-testülete a hatáskörébe tartozó pénzbeli és természetbeni ellátásoknál a nyilatkozat és az igazolás tartalmának, illetve benyújtásának részletes szabályait rendeletben szabályozza.

A szociális ellátásban részesülő a jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásáról 15 napon belül köteles értesíteni az ellátást megállapító szervet.

A jogosultság megállapításakor

- a havi rendszerességgel járó - nem vállalkozásból, illetve őstermelői tevékenységből (a továbbiakban együtt: vállalkozás) származó - jövedelem esetén a kérelem benyújtását megelőző hónap jövedelmét,
- a nem havi rendszerességgel szerzett, illetve vállalkozásból származó jövedelem esetén a kérelem benyújtásának hónapját közvetlenül megelőző tizenkét hónap alatt szerzett jövedelem egyhavi átlagát

kell figyelembe venni, azzal, hogy a nem havi rendszerességgel szerzett jövedelem számításánál azon hónapoknál, amelyek adóbevallással már lezárt időszakra esnek, a jövedelmet a bevallott éves jövedelemnek e hónapokkal arányos összegében kell beszámítani.

Ha a vállalkozási tevékenység megkezdésétől eltelt időtartam nem éri el a 12 hónapot, akkor az egyhavi átlagos jövedelmet a vállalkozási tevékenység időtartama alapján kell kiszámítani.

A jövedelemszámításnál figyelmen kívül kell hagyni

- a kérelem benyújtását megelőzően megszűnt havi rendszeres jövedelmet,
- a vállalkozásból származó jövedelmet, feltéve, hogy a vállalkozási tevékenység megszűnt,
- a közmunkából, közhasznú munkából vagy közcélú munkából származó havi jövedelemnek az öregségi nyugdíj legkisebb összegét meghaladó részét.

A vállalkozási tevékenység akkor tekinthető megszűntnek, ha az egyéni vállalkozói tevékenység az egyéni vállalkozóról szóló törvényben meghatározottak szerint megszűnt, az őstermelői igazolványt visszaadták vagy visszavonták, illetőleg a társas vállalkozást vagy az egyéni céget törölték a cégjegyzékből.

Ha a pénzbeli és a természetben nyújtott ellátásra vonatkozó igényt jogerősen megállapítják, a kérelem benyújtásától esedékes.

Ha a havi rendszeres szociális ellátás, a rendelkezésre állási támogatás és a havi rendszerességgel adott átmeneti segély nem a teljes hónapra jár, az ellátás összege az ellátás havi összege harmincad részének és az ellátási napok számának szorzata.

A havi rendszeres szociális ellátás összegét, valamint a rendelkezésre állási támogatásra való jogosultság jövedelmi feltételének fennállását felül kell vizsgálni, ha az ellátás megállapításának alapjául szolgáló jövedelemben tartós változás történt, vagy az ellátás megállapításánál figyelembe vett, egy háztartásban élő családtagok létszáma megváltozott.

Tartós jövedelemváltozásnak kell tekinteni

- a. az újonnan megállapított, illetve megszüntetett rendszeres pénzellátást, továbbá családi pótlékot, árvaellátást, tartásdíjat,
- b. a keresőtevékenység alapjául szolgáló jogviszony létesítését, feltéve, hogy a jogviszony három egymást követő hónapban fennáll,
- c. a keresőtevékenység megszűnését,
- d. ha a jogosultság megállapításának alapjául szolgáló jövedelemben az a)-c) ponton kívüli okból három egymást követő hónapban 10%-nál nagyobb mértékű változás következik be.

Szociális rászorultság esetén a jogosult számára a települési önkormányzat jegyzője a törvényben meghatározott feltételek szerint

- időskorúak járadékát,
- rendelkezésre állási támogatást
- rendszeres szociális segélyt,
- alanyi jogon járó ápolási díjat;

A települési önkormányzat képviselő-testülete az e törvényben, illetve az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint

- lakásfenntartási támogatást,
- méltányossági jogkörben ápolási díjat,
- átmeneti segélyt,
- temetési segélyt állapít meg.

Az időskorúak járadékára, a rendszeres szociális segélyre és az ápolási díjra, valamint a rendelkezésre állási támogatásra való jogosultság feltételeit a jogosultságot megállapító szerv két évente legalább egyszer felülvizsgálja. Ha a felülvizsgálat során megállapítást nyer, hogy a feltételek továbbra is fennállnak, akkor az ellátást a felülvizsgálatnak megfelelő összegben tovább kell folyósítani.

Előleg megállapítása

Az időskorúak járadékában, a rendszeres szociális segélyben, az ápolási díjban, valamint a rendelkezésre állási támogatásban részesülő személy az ellátása terhére előleg kifizetését kérelmezheti a jegyzőtől.

A kérelem a jogosultság időtartama alatt a hónap 5. napjától 25. napjáig nyújtható be.

Előlegként a folyósított ellátás havi összegének legfeljebb 50%-a kérelmezhető. Az előleget a jegyző a kérelem benyújtásának időpontjától számított három munkanapon belül - a kérelmezett összeg 100 Ft-ra történő felfelé kerekítésével - egyszerűsített határozattal állapítja meg.

Az előleget a folyósításra kerülő ellátás összege - közfoglalkoztatás esetén a közfoglalkoztatásból származó havi kereset terhére, hat egyenlő részletben kell levonni. A levonás az előleg kifizetését közvetlenül követő folyósítással kezdődik.

Az előleg teljes összegének levonásáig újabb előleg nem állapítható meg.

Amennyiben a szociális ellátásra való jogosultság az előleg teljes levonását megelőzően szűnik meg, az ellátásban részesült személy még fennálló tartozásának visszafizetése a jogosultság megszűnésének napjával egy összegben válik esedékessé.

Ha az ellátásra való jogosultság a jogosult, továbbá ápolási díj esetén az ápolat halála miatt szűnik meg, a tartozást nem kell visszafizetni.

Időskorúak járadéka

Az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek.

Jogosultak köre

Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás.

A települési önkormányzat jegyzője időskorúak járadékában részesíti azt

- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át, (2010. január 1-től 22.800 Ft)
- az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-át, (2010. január 1-től 27.075 Ft)
- az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át (2010. január 1-től 37.050 Ft)

Összege

- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személy esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-a (2010. január 1-től 22.800 Ft)
- az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személy esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-a (2010. január 1-től 27.075 Ft)
- az egyedülálló, 75. életévét betöltött személy esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-a (2010. január 1-től 37.050 Ft)

A jövedelemmel rendelkező jogosult esetén a járadék összege a fenti összegek és a jogosult havi jövedelmének különbözete.

Nem állapítható meg az időskorúak járadéka, illetve a folyósítást meg kell szüntetni, ha a személy

- előzetes letartóztatásban van, elzárás, illetőleg szabadságvesztés büntetését tölti;
- 3 hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik;
- a határ menti ingázó munkavállalókat kivéve, tartózkodási joga megszűnt vagy tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott.

A hajléktalan személy megállapított időskorúak járadéka esetén az erről rendelkező határozatot közölni kell a fővárosi főjegyzővel.

A főjegyző gondoskodik az időskorúak járadékának a hajléktalan személy által meghatározott, határozatban foglalt címre történő folyósításáról.

Ha a hajléktalan személy az időskorúak járadékát három hónap időtartamon keresztül nem veszi át, a támogatás folyósítását a főjegyző szünetelteti, és erről szóló végzését a járadékot megállapító jegyzővel közli, amely dönt az ellátás fenntartásáról, illetve megszüntetéséről.

Aktív korúak ellátása

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás.

2009. november 15-től az aktív korúak ellátására egy családban egyidejűleg csak egy személy jogosult.

Egy családban egyidejűleg két személy abban az esetben jogosult az aktív korúak ellátására, ha az egyik személy a rendelkezésre állási támogatás míg a másik személy a rendszeres szociális segély feltételeinek felel meg.

Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítása:

A jegyző aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

- aki egészségkárosodott, azaz: aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, illetve legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy aki a vakok személyi járadékában részesül, vagy aki fogyatékosági támogatásban részesül, vagy
- akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék folyósítási időtartama lejárt, vagy
- akinek esetében az álláskeresési támogatás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az álláskeresési támogatásra nem szerez jogosultságot, vagy
- aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
- akinek esetében az ápolási díj, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a gyermek életkorának betöltése miatt szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel legalább három hónapig együttműködött,

feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet - ide nem értve a közfoglalkoztatást és az alkalmi munkavállalói könyvvel végzett munkát - nem folytat.

A megélhetés akkor nem biztosított, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át (2010. január 1-től 25.650 Ft) és vagyona nincs.

Az aktív korúak ellátására való jogosultság

- az álláskeresési támogatás időtartamának kimerítésétől,
  - a keresőtevékenység megszűnésétől,
  - a rendszeres pénzellátás folyósításának megszűnésétől
- számított tizenkettő hónapon belül benyújtott kérelem alapján állapítható meg.

Nem állapítható meg az aktív korúak ellátására való jogosultság annak a személynek, aki

- előzetes letartóztatásban van, elzárás büntetését, illetve szabadságvesztés büntetését tölti,
- a határ menti ingázó munkavállalókat kivéve - tartózkodási joga megszűnt vagy tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott,
- gyermekgondozási segélyben, illetve gyermeknevelési támogatásban részesül,
- gyermekgondozási segélyre jogosult, a gyermek egyéves korának betöltéséig,
- az álláskeresési támogatás megállapításához szükséges munkaviszonyal rendelkezik,
- katonai szolgálatot teljesít,
- közoktatási, illetőleg felsőoktatási intézményben nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytat, vagy képzési támogatásként keresetpótló juttatásban részesül.

Meg kell szüntetni az aktív korúak ellátására való jogosultságát

annak a személynek,

- akire vonatkozóan a jogosultság megállapítását kizáró körülmény bekövetkezett
- **aki az aktív korúak ellátására való jogosultság feltételeinek vagy összegének felülvizsgálatára irányuló, eljárást akadályozza, így különösen, ha a nyilatkozattételi, iratbemutatói kötelezettségének írásbeli felszólítás ellenére sem tesz eleget,**
- **aki keresőtevékenységet folytat, ide nem értve a közfoglalkoztatást, valamint az alkalmi munkavállalói könyvvel történő munkavégzést,**
- akire vonatkozóan az aktív korúak ellátására való jogosultság fennállása alatt a munkaügyi hatóság a jogellenes munkavégzés tényét két éven belül ismételtelen jogerősen megállapította.

Továbbá meg kell szüntetni a támogatásra való jogosultságát annak az aktív korúak támogatására jogosult együttműködésre köteles, vagy vállaló személynek,

- aki a felajánlott és megfelelő munkalehetőséget nem fogadja el, vagy közfoglalkoztatásra irányuló jogviszonyát jogellenesen megszünteti, továbbá akinek a közfoglalkoztatásra irányuló jogviszonyát a munkáltató rendkívüli felmondással szüntette meg,

- akit az állami foglalkoztatási szerv - neki felróható okból - törölt az álláskeresők nyilvántartásából,
- aki az állami foglalkoztatási szervnél az aktív korúak ellátásának megállapításáról szóló határozatban foglalt határidőig nem kérelmezi az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, vagy az álláskeresési megállapodást nem köti meg;
- annak a rendszeres szociális segélyre jogosult személynek, aki a rendszeres szociális segély folyósításának időtartama alatt az együttműködésre kijelölt szervvel fennálló együttműködési kötelezettségét neki felróhatóan két éven belül ismételten megszegi.

Az aktív korú személy részére az aktív korúak ellátására való jogosultság a megszüntetéstől számított harminchat hónapon belül - **ide nem értve** a fent vastagon jelölt eseteket - az előzetes együttműködési kötelezettség teljesítése nélkül ismételten megállapítható, amennyiben a jogosultsági feltételek egyébként fennállnak.

Az aktív korúak ellátására való jogosultság felfüggesztése:

A jegyző a jogellenesen munkát végző, rendelkezésre állási támogatásban, vagy rendszeres szociális segélyben részesülő személy ellátásának folyósítását - a munkaügyi hatóságnak a jogsértés tényét megállapító jogerős és végrehajtható határozata alapján, a határozat jogerőre emelkedéséről szóló értesítés megérkezését követő hónap első napjától - egy hónap időtartamra felfüggeszti.

Az aktív korúak ellátására jogosultak pénzbeli ellátásának két típusa van: rendelkezésre állási támogatás, valamint rendszeres szociális segély.

Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítását követően dönt a jegyző arról, hogy a jogosult részére rendszeres szociális segélyt, illetőleg rendelkezésre állási támogatást kell-e megállapítani.

Rendelkezésre állási támogatás

Annak a személynek, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították, az állami foglalkoztatási szervnél a határozat jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül kérnie kell álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, és teljesítenie kell az elhelyezkedése érdekében megkötött álláskeresési megállapodásában foglaltakat, illetőleg közfoglalkoztatásban kell részt vennie.

Az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki rendszeres szociális segélyre nem jogosult, arra az időtartamra, amikor

- közfoglalkoztatásban neki fel nem róható okból nem vesz részt és táppénzben vagy távolléti díjban nem részesül, vagy
  - olyan képzésben vesz részt, amelyhez keresetpótló juttatást részére nem állapítottak meg,
- rendelkezésre állási támogatásra jogosult.

A rendelkezésre állási támogatás összege:

A rendelkezésre állási támogatás havi összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege, 2010. január 1-től 28.500 Ft.

Az aktív korúak ellátására jogosult személy együttműködési kötelezettsége

Az aktív korúak ellátására jogosult személy köteles az álláskeresési megállapodás, illetőleg a közfoglalkoztatás keretében felajánlott munkát elfogadni, ha

- a munka a szakképzettségének, iskolai végzettségének vagy annál eggyel alacsonyabb szintű végzettségnek, vagy az általa utoljára legalább hat hónapig betöltött munkakör képzettségi szintjének, megfelelő, továbbá a munka
- teljes munkaidőben történő foglalkoztatás esetén a munkahely és a lakóhely közötti naponta - tömegközlekedési eszközzel - történő oda- és visszautazás ideje a három órát, illetve tíz éven aluli gyermeket nevelő nő és tíz éven aluli gyermeket egyedül nevelő férfi álláskereső esetében a két órát nem haladja meg, és a várható havi kereset eléri a mindenkori kötelező legkisebb munkabér összegét, vagy
- részmunkaidős foglalkoztatás esetén megfelel annak a feltételnek, hogy a munkahely és a lakóhely közötti naponta történő oda- és visszautazás ideje a fenti időtartam felét nem haladja meg, és a várható havi kereset legalább a mindenkori kötelező legkisebb munkabér összegének időarányos részét eléri.

Ha az állami foglalkoztatási szerv az álláskeresési megállapodás keretében a rendelkezésre állási támogatásra jogosult személyt

- egyéni vállalkozóhoz vagy gazdasági társasághoz közvetíti ki foglalkoztatásra irányuló jogviszony - ide nem értve a közfoglalkoztatást - létrehozása érdekében, vagy

- hazai, illetve uniós forrásból megvalósuló - az állami foglalkoztatási szerv vagy valamely vele együttműködő szervezet által végrehajtott - képzésbe, munkaerő-piaci programba, illetve egyéb, a foglalkoztathatóság javítását célzó programba vonja be, akkor a települési önkormányzat az érintett személyt - a képzésben, a munkaerő-piaci programban, illetve a foglalkoztathatóság javítását célzó programban történő részvétel időtartama alatt, illetve ameddig a közvetítés eredményéről nem szerez tudomást - közcélú munkára nem kötelezheti.

Az álláskeresési megállapodásban az állami foglalkoztatási szerv - a személy szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodóan - előírhatja a családsegítő szolgálattal való együttműködést, amely kiterjedhet az egyéni képességeket fejlesztő vagy az életmódot formáló foglalkozáson, tanácsadáson, illetőleg a munkavégzésre történő felkészülési programban való részvételre is.

Keresőképtelenség

Ha az aktív korúak ellátására jogosult személy a közfoglalkoztatásban keresőképtelenségére hivatkozással nem vesz részt, a foglalkoztató a keresőképtelenség fennállásának vizsgálatára felülvizsgálatot kezdeményezhet.

Ha az aktív korúak ellátására jogosult személy a közcélú munkavégzésre irányuló munkaszerződést azért nem köti meg, mert keresőképtelenné vált, a keresőképtelenség felülvizsgálatának kezdeményezésére a jegyző jogosult.

Kötelező képzésben való részvétel

Ha az aktív korúak ellátására jogosult személy az aktív korúak ellátására való jogosultsága megállapításának időpontjában a 35. életévét nem töltötte be, és általános iskolai végzettséggel nem rendelkezik, olyan képzésben köteles részt venni, amely az általános iskolai végzettség megszerzésére vagy a szakképzés megkezdéséhez szükséges, külön jogszabályban meghatározott bemeneti kompetenciák megszerzésére irányul.

A képzésben való részvétel részletes szabályait az álláskeresési megállapodás tartalmazza. Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapításától a képzésbe történő bekapcsolódásáig terjedő időtartamra - amennyiben ez az időtartam a 30 napot meghaladja - közfoglalkoztatásban vesz részt.

Rendszeres szociális segély

Az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

- egészségkárosodott személynek minősül, (egészségkárosodott: aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, illetve legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy aki a vakok személyi járadékában részesül, vagy aki fogyatékosági támogatásban részesül **vagy**
- az 55. életévét betöltötte, **vagy**
- 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Családok támogatásáról szóló törvény szerinti gyermekgondozási támogatásban, gyermekgondozási díjban, terhességi gyermekágyi segélyben - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben nem tudják biztosítani, **vagy**
- a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételeknek megfelelő, rendszeres szociális segélyre jogosult.

A települési önkormányzat rendeletében mentesítési feltételeket állapíthat meg az aktív korúak ellátására jogosult személyeknek a közfoglalkoztatásban történő részvételt akadályozó vagy kizáró családi körülményeire, egészségi vagy mentális állapotára tekintettel.

Amennyiben a fent felsoroltak közül valamely feltétel az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítását követően következik be, a jogosult részére a rendszeres szociális segélyt a feltétel bekövetkezésének időpontját követő hónap első napjától kell folyósítani.

Ha a fent felsorolta közül valamely feltétel megszűnik, a feltétel megszűnését követő hónap első napjától az aktív korú személy részére együttműködési kötelezettséget írnak elő. A feltétel megszűnésének hónapjára - amennyiben az aktív korúak ellátására való jogosultság továbbra is fennáll - rendszeres szociális segély jár.

Az 55. életévét betöltött, és a 14 éven aluli gyermeket nevelő szülőnek a rendszeres szociális segély akkor állapítható meg, ha az aktív korúak ellátására jogosult személy a települési önkormányzat által kijelölt szervvel az együttműködési kötelezettségét nyilatkozatban vállalja.

Együtműködési kötelezettség

A rendszeres szociális segélyre jogosult személy a segély folyósításának feltételeként a települési önkormányzat által kijelölt szervvel együttműködik, amelynek keretében

- az együttműködésre kijelölt szervnél kérelmezi a nyilvántartásba vételét,
- a beilleszkedését segítő programban való részvételtől írásban megállapodik az együttműködésre kijelölt szervvel,
- teljesíti a beilleszkedését segítő programban foglaltakat.

Beilleszkedést segítő program

A beilleszkedést segítő program az önkormányzattal együttműködő személy szociális helyzetéhez és mentális állapotához igazodva kiterjedhet:

- az együttműködésre kijelölt szervvel való kapcsolattartásra,
- az együttműködő személy számára előírt, az egyéni képességeket fejlesztő vagy az életmódot formáló foglalkozáson, tanácsadáson, illetőleg a munkavégzésre történő felkészülést segítő programban való részvételre,
- a feljárnlott és az iskolai végzettségének megfelelő oktatásban, képzésben történő részvételre, különösen az általános iskolai végzettség és az első szakképesítés megszerzésére.

A rendszeres szociális segélyben részesülő más típusú együttműködést is vállalhat.

A rendszeres szociális segélyre jogosult személy a fentiektől eltérően, a települési önkormányzattal kötött hatósági szerződés alapján vállalhatja **az állami foglalkoztatási szervvel az együttműködést**, mely azt jelenti, hogy: Az állami foglalkoztatási szervnél kéri álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, és teljesíti az elhelyezkedése érdekében megkötött álláskeresési megállapodásában foglaltakat, illetőleg közfoglalkoztatásban vesz részt.

A hatósági szerződés egyéves időtartamra jön létre. A hatósági szerződést a települési önkormányzat abban az esetben köti meg, ha a közfoglalkoztatási tervben foglaltak alapján a rendszeres szociális segélyre jogosult személy közfoglalkoztatását biztosítani tudja. A hatósági szerződést kötő személy rendszeres szociális segélyre nem jogosult, foglalkoztatása esetén munkabérben részesül. Amennyiben nem tudják foglalkoztatni, részére rendelkezésre állási támogatást állapítanak meg.

A rendszeres szociális segély folyósítása alatt bekövetkező változás

Amennyiben a rendszeres szociális segélyre való jogosultság megállapításához szükséges valamely feltétel megszűnik, (pl. már nem minősül egészségkárosodottnak a segélyben részesülő személy) az aktív korúak ellátására jogosult személy részére új együttműködési kötelezettséget írnak elő. Ebben az esetben az együttműködés azt jelenti, hogy az aktív korúak ellátására jogosult személy **az állami foglalkoztatási szervnél** kéri az álláskeresőként történő nyilvántartásba vételét, és teljesíti az elhelyezkedése érdekében megkötött álláskeresési megállapodásában foglaltakat, illetőleg közfoglalkoztatásban vesz részt

A rendszeres szociális segély összege

A rendszeres szociális segély havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére megállapított személyi alpbér mindenkor kötelező legkisebb összegének személyi jövedelemadóval, egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulékkal és nyugdíjjárával csökkentett összegét. A rendszeres szociális segély legmagasabb összege 2010. január 1-jétől 60 236 Ft.

A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összege 90%-ának szorzatával.

Ha a rendszeres szociális segély összege a havi ezer forintot nem éri el, a jogosult részére ezer forint összegű ellátást kell megállapítani.

A rendszeres szociális segély összegének megállapítása pl. egy gyermeket nevelő család esetén

Az egygyermekes családban az apa jövedelemmel nem rendelkezik, az anya a gyermek után gyermekgondozási segélyben részesül.

Két szülő, egy egészséges gyermek:

Fogyasztási egység		A család tényleges jövedelme
1. szülő	1	-
2. szülő	0,9	25.793 Ft (GYES)
<u>1. gyermek</u>	<u>0,8</u>	<u>12.200 Ft (családi pótlék)</u>
Szorózszám:	2,7	összesen: 37.993 Ft

A családi jövedelemhatár: $25.650 \times 2,7 = 69.225$ Ft

Rendszeres szociális segély összege: 69.225 Ft – 37.993 Ft = **31.262 Ft**

Hajléktalan személyek jogosultsága

A hajléktalan személy részére megállapított aktív korúak ellátására való jogosultságról rendelkező határozat egy példányát megküldik a főjegyzőnek. Az ellátásra való jogosultságot megállapító jegyző 5 napon belül értesíti a főjegyzőt, ha a rendelkezésre állási támogatás folyósításának feltételei fennállnak.

A főjegyző az aktív korúak ellátására jogosult hajléktalanokról nyilvántartást vezet és gondoskodik a rendelkezésre állási támogatásnak vagy a rendszeres szociális segélynek a hajléktalan személy által meghatározott, határozatban foglalt címre történő folyósításáról.

Ha a hajléktalan személy a folyósított ellátást három hónapos időtartamon keresztül nem veszi át, a segély folyósítását a főjegyző szünetelteti és erről a tényről az ellátást megállapító jegyzőt tájékoztatja, aki dönt az ellátás fenntartásáról, illetve megszüntetéséről.

A fővárosban az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítása a hajléktalan személyek vonatkozásában a főjegyző feladata.

A hajléktalan személy számára az a települési önkormányzat szervez közcélú munkát, amelynek jegyzője az ellátásra való jogosultságot megállapította, az együttműködési kötelezettsége az ellátást megállapító jegyző székhelye szerint illetékes állami foglalkoztatási szervvel áll fenn.

Fontos tudni

Az aktív korúak ellátása iránti kérelmet formanyomtatványon kell benyújtani.

A kérelem elbírálásához szükséges

- vagyonynyilatkozat, továbbá
- a közös háztartásban élő gyermek(ek)re vonatkozóan
- ha a tankötelezett korhatárt már betöltötték, a tanulói, hallgatói jogviszony fennállásáról szóló igazolás, valamint
- a tartósan beteg, az autista, illetve a testi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos állapotot igazoló irat.

Ha az egészségkárosodott személy a kérelméhez az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézetnek a munkaképesség-csökkenés vagy egészségkárosodás minősítését tartalmazó, érvényes és hatályos szakhatósági állásfoglalását vagy szakvéleményét nem csatolta, a hatóság a munkaképesség legalább 67%-os mértékű csökkenése, illetve a legalább 50%-os mértékű

egészségkárosodás fennállása kérdésében - szakhatósági állásfoglalás kiadása céljából - megkeresi a szakértői bizottságot.

A kérelem elbírálásához szükséges továbbá:

- a regionális munkaügyi központ, illetőleg annak kirendeltsége igazolása a munkanélküli járadék, illetve az álláskeresési járadék, álláskeresési segély, vállalkozói járadék folyósítása időtartamának lejártáról, valamint arról, hogy a kérelmező álláskeresést ösztönző juttatásban nem részesül, vagy
- a munkaügyi központ igazolása arról, hogy az álláskeresési támogatásra való jogosultsága nem áll fenn, továbbá a munkaviszonyban töltött azon napjainak számáról, amelyeket az álláskeresési támogatás megállapításánál figyelembe kell venni,
- a megelőző együttműködés esetén a munkaügyi központ igazolása annak teljesítéséről,
- a rendszeres pénzellátások megszüntetéséről szóló határozat, továbbá
- az iskolai végzettséget, szakképzettséget igazoló okirat másolata; az alapfokú vagy annál alacsonyabb iskolai végzettségről - 35. életévét betöltött személy esetében - okirat hiányában nyilatkozat is elfogadható.

Az egészségkárosodott személy esetében a kérelem elbírálásához a vagyonynyilatkozaton, és a gyermekekre vonatkozó igazoláson kívül szükséges még:

- az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet szakértői bizottságának a munkaképesség legalább 67%-os mértékű csökkenéséről, illetve a legalább 50%-os mértékű egészségkárosodásról készült szakvéleménye, szakhatósági állásfoglalása vagy
- a Magyar Államkincstár illetékes Regionális Igazgatóságának igazolása arról, hogy a kérelmező vakok személyi járadékában, illetve fogyatékossági támogatásban részesül.

Ha a kérelmező úgy nyilatkozik, hogy 14 éven aluli gyermekének napközbeni ellátása nem biztosított, közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermek esetén csatolni kell az intézmény igazolását arról, hogy a gyermek napközbeni ellátását nem tudja biztosítani, egyéb esetben a jegyző hivatalból vizsgálja a gyermek napközbeni ellátást biztosító intézményben történő elhelyezésének lehetőségét.

Az aktív korúak ellátása iránti kérelmében a kérelmezőnek - ha az ellátást nem egészségkárosodására tekintettel kéri - nyilatkoznia kell arról, hogy a rá irányadó együttműködést vállalja.

Lakásfenntartási támogatás

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászorult személyeknek, családoknak az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulás.

A lakásfenntartási támogatás alanyi jogon, normatív alapon és méltányosságból állapítható meg.

Alanyi jogon jogosult az a személy, aki adósságkezelési szolgáltatásban részesül. A támogatást az adósságkezelés időtartamára állapítják meg.

Normatív alapon jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át (2010. január 1-től 42.750 Ft) feltéve, hogy a lakásfenntartás elismert havi költsége a háztartás havi összjövedelmének 20%-át meghaladja.

Méltányosságból az önkormányzat rendeletében meghatározottak alapján.

A normatív lakásfenntartási támogatás esetében a lakásfenntartás elismert havi költsége az elismert lakásnagyság és az egy négyzetméterre jutó elismert költség szorzata (pl.: egy személy esetén 35 m² X 450 Ft).

Az egy négyzetméterre jutó elismert havi költség 2010-ben 450 Ft.

A normatív lakásfenntartási támogatás esetében elismert lakásnagyság

- ha a háztartásban egy személy lakik, 35 m²
- ha a háztartásban két személy lakik, 45 m²
- ha a háztartásban három személy lakik, 55 m²
- ha a háztartásban négy személy lakik 65 m²
- ha négy személynél több lakik a háztartásban, az előző pontban megjelölt lakásnagyság és minden további személy után 5-5 m²,
- de legfeljebb a jogosult által lakott lakás nagysága (ha az kisebb területű, mint az elismert lakásnagyság).

Az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő személy a szolgáltatás időtartama alatt lakásfenntartási támogatásra jogosult. Az e jogcímen lakásfenntartási támogatásban részesülő személy egyidejűleg normatív lakásfenntartási támogatásra nem jogosult. A támogatás összegének kiszámítására a normatív lakásfenntartási támogatásra vonatkozó szabályokat alkalmazzák. Azon személy esetében, akinél előrefizetős gáz- vagy áramfogyasztást mérő készülék működik, a lakásfenntartási támogatást vagy annak meghatározott részét természetben, a készülék működtetését lehetővé tévő formában kell nyújtani.

Az alanyi jogon, illetve a normatív alapon megállapított lakásfenntartási támogatás havi összege

- a lakásfenntartás elismert havi költségének 30%-a, ha a jogosult háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 50%-át
- a fenti mértéket meghaladó egy főre jutó havi jövedelem esetén a lakásfenntartás elismert havi költségének és a támogatás mértékének (TM) szorzata, de nem kevesebb, mint 2.500 Ft. A támogatás összegét 100 Ft-ra kerekítve kell meghatározni.

A támogatás mértékének (TM) kiszámítása a következő módon történik:

$$TM = 0,3 - \frac{j - 0,5 \text{ NYM}}{\text{NYM}} \times 0,15$$

ahol a J a jogosult háztartásában egy főre jutó havi jövedelmet, az NYM pedig az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét jelöli. A TM-et századra kerekítve kell meghatározni.

A normatív lakásfenntartási támogatást egy évre állapítják meg.

Az önkormányzat rendelete alapján is megállapíthat helyi lakásfenntartási támogatást.

A települési önkormányzat rendeletében határozza meg a helyi lakásfenntartási támogatás jogosultsági feltételeit, eljárási szabályait és a támogatás összegét. A helyi lakásfenntartási támogatást a települési önkormányzat a normatív, illetve az adósságkezelési szolgáltatásban részesülő személy részére meghatározott lakásfenntartási támogatás kiegészítéseként és/vagy önálló ellátásként nyújtja.

Ha az önkormányzat a lakásfenntartási támogatást önálló ellátásként nyújtja, helyi rendeletében határozza meg:

- a lakásfenntartási támogatásra való jogosultságnak a háztartásban az egy főre számított havi jövedelmi határát,
- a lakásfenntartás havi költségének a háztartás havi összjövedelméhez viszonyított arányát,
- a támogatás összegét, melynek egy hónapra jutó összege nem lehet kevesebb 2.500 Ft-nál,
- az igénylés menetét,
- a lakásfenntartási támogatás megállapításánál figyelembe vett költséget (1 m²-re jutó helyben elismert havi költséget vagy a költség típusait).

A helyi lakásfenntartási támogatás megállapítása szempontjából költségnek lehet tekinteni

A helyi lakásfenntartási támogatás esetében lakbért vagy albérleti díjat, a lakáscélú pénztézetű kölcsön törlesztőrészletét, a távhő-szolgáltatási díjat, a közös költséget, a csatorna használati díjat, a szemétszállítás költségeit, valamint a villanyáram, a víz és gázfogyasztás, valamint a tüzelőanyag költségeit kell érteni.

Fontos tudni

- Ugyanazon lakásra vonatkozóan csak egy jogosultnak lehet a támogatást megállapítani, függetlenül a lakásban élő személyek és háztartások számától.
- Külön lakásnak tekintik azonban a társbérletet, albérletet és a jogerős bírói határozattal megosztott lakás lakrészeit.
- A támogatásra való jogosultság megállapításához a lakás nagyságát – amennyiben az önkormányzatnak nincs hivatalos tudomása róla – a kérelmezőnek hitelt érdemlő módon igazolni kell. Ha a kérelmezőnek ilyen irat nincs a birtokában, a jegyző megkeresi az ingatlan fekvése szerint illetékes földhivatalt.

Ápolási díj

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykörű személy részére biztosított anyagi hozzájárulás.

Ápolási díjra jogosult – a jegyes kivételével – az a hozzátartozó, aki önmaga ellátására képtelen, állandó és tartós felügyeletre szoruló

- súlyosan fogyatékos (korhatár nélkül), vagy

- tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi. Az ápolási díj összege nem lehet kevesebb, mint az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege (2010. január 1-től 28.500 Ft)

Az ápolási díjat ebben az esetben az ápolást végző személy lakóhelye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője állapítja meg.

A települési önkormányzat a rendeletében meghatározott feltételek esetén ápolási díjat állapíthat meg annak a hozzátartozónak is, aki 18. életévét betöltött, tartósan beteg személy gondozását végzi.

A díj összege nem lehet kevesebb, mint az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-a (2010. január 1-től 22.800 Ft)

A települési önkormányzat jegyzője a fokozott ápolást igénylő súlyosan fogyatékos személy gondozását, ápolását végző személy kérelmére emelt összegű ápolási díjat állapít meg, mely azonos az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-val (2010. január 1-től 37.050 Ft)

Fokozott ápolást igénylő az a személy, aki mások személyes segítségével önállóan nem képes

- étkezni, vagy
- tisztálkodni, vagy
- öltözködni, vagy
- illemhelyet használni, vagy
- lakáson belül - segédeszköz igénybevételével sem - közlekedni,

feltéve, hogy esetében a fentiek közül legalább három egyidejűleg fennáll.

A jegyző a fenti feltételek fennállásáról az ápolat személy tartózkodási helye szerint illetékes módszertani intézmény által kijelölt szakértő szakvéleménye alapján dönt. A szakvéleményben meg kell jelölni annak hatályát, amely azonban nem haladhatja meg a tíz évet.

Az ápolási díj havi összege a más rendszeres pénzellátásban részesülő jogosult esetén az a fenti összegek és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás havi összegének a különbözete. Ha a különbözet az ezer forintot nem éri el, a jogosult részére ezer forint összegű ápolási díjat kell megállapítani.

Amennyiben a súlyosan fogyatékos beteget ápoló személy részére saját jogú nyugdíjnak minősülő ellátást (öregségi nyugdíj, rokkantsági nyugdíj) állapítanak

meg, továbbra is jogosult az ápolási díjra, feltéve, hogy az ápolási díjat a nyugdíj megállapítása időpontjában több mint tíz éve folyósítják.

Az ápolási díj folyósításának időtartama nyugdíjszerző szolgálati időnek minősül, mivel a folyósított összegből 9,5% nyugdíjjárulékot vonnak.

Az ápolási díj megállapítása iránti kérelemhez mellékelni kell a háziorvos igazolását arról, hogy az ápol

- súlyosan fogyatékos, vagy
- tartósan beteg,

és arra vonatkozó szakvéleményét, hogy az ápol

A háziorvos az igazolás arról, hogy az ápol

- az orvosszakértői szerv szakvéleménye, vagy
- a megyei gyermek-szakfőorvos igazolása, vagy
- a fekvőbeteg-szakellátást nyújtó intézmény vagy területileg illetékes szakrendelő intézet szakorvosa által kiadott zárójelentés, igazolás

alapján állítja ki.

A háziorvos a súlyos fogyatékoság tényéről szóló igazolást a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján is kiállíthatja.

Tartósan betegnek minősül az a személy, aki előreláthatólag három hónapnál hosszabb időtartamban állandó ápolást, gondozást igényel.

Súlyosan fogyatékos személynek minősül az, aki

- segédeszközzel, vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik és ezért kizárólag tapintó-halló-életmód folytatására képes,
- hallásvesztése oly mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére és spontán elsajátítására segédeszközzel nem képes és halláskárosodása miatt a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad,
- értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizennegyedik életévet megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt közepsúlyos vagy annál nagyobb mértékű, továbbá aki IQ értékétől függetlenül a személyiség egészét érintő (pervezív) fejlődési zavarban szenved, és az autonómiai tesztek alapján állapota súlyosnak vagy közepsúlyosnak minősíthető (BNO szerinti besorolása: F84.0-F84.9),

- mozgásszervi károsodása, illetőleg funkciózavara olyan mértékű, hogy helyváltoztatása a külön jogszabályban (141/2000. (VIII.9.) Kormányrendelet) meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy állapota miatt helyváltoztatásra még segédeszközzel sem képes, vagy végtaghiány miatt önmaga ellátására nem képes és állandó ápolásra, gondozásra szorul.

Ha az ápolást végző hozzátartozó nem ért egyet a házi orvos

igazolásával, annak felülvizsgálatát az egészségügyi államigazgatási szerv által kijelölt, az ápolást indokoló diagnózis szerinti szakorvostól vagy szervtől kérheti,

szakvéleményével, annak felülvizsgálatát az ápolat személy tartózkodási helye szerint illetékes megyei, fővárosi szociális módszertani intézménytől kérheti.

(Ez a lehetőség az önkormányzatot is megilleti.)

Nem jogosult a díjra a hozzátartozó, ha

- az ápolat személy két hónapot meghaladóan fekvőbeteg-gyógyintézeti, valamint nappali ellátást nyújtó vagy bentlakásos szociális intézményi ellátásban, illetőleg óvodai, gyermekvédelmi szakellátást nyújtó bentlakásos intézményi elhelyezésben részesül, vagy közoktatási intézmény tanulója, illetőleg felsőoktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója kivéve, ha
  - a közoktatási intézményben eltöltött idő a kötelező tanórai foglalkozások időtartamát nem haladja meg, vagy
  - az óvoda, a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevételének, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatási kötelezettségének időtartama átlagosan a napi 5 órát nem haladja meg, vagy
  - az óvoda, a közoktatási, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatása, vagy a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevétele csak az ápolat végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg,
- az ápoló
  - rendszeres pénzellátásban részesül, és annak összege meghaladja az ápolási díj összegét, ide nem értve azt a táppénzt, amelyet az ápolási díj folyósításának időtartama alatt végzett keresőtevékenységéből adódó biztosítási jogviszony alapján - keresőképtelenné válása esetén - folyósítanak,
  - szakiskola, középiskola, illetve felsőoktatási intézmény nappali tagozatos tanulója, hallgatója,
  - keresőtevékenységet folytat és munkaideje - az otthon történő munkavégzés kivételével - a napi 4 órát meghaladja,

Meg kell szüntetni az ápolási díj folyósítását, ha

- az ápolat személy állapota az állandó ápolást már nem teszi szükségessé,
- az ápolást végző személy a kötelezettségét nem teljesíti,
- az ápolat személy meghal,
- az ápolást végző vagy az ápolat személy tartózkodási joga megszűnt vagy tartózkodási jogának gyakorlásával felhagyott,
- a jogosultságot kizáró körülmény következik be.

Az ápolat személy halála esetén a halál időpontját követő második hónap első napjától szünetetik meg az ellátás folyósítását.

Átmeneti segély

A települési önkormányzat képviselő-testülete a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek részére a rendeletében meghatározott átmeneti segélyt nyújt. Átmeneti segély pénzintézeti tevékenységnek nem minősülő kamatmentes kölcsön formájában is nyújtható.

Az átmeneti segély adható alkalmanként és havi rendszerességgel. Az alkalmankénti segély gyógyszer-támogatásként, illetve az egészségbiztosítás által nem vagy csak részben támogatott egészségügyi szolgáltatás díjaként is megítélhető. A havi rendszerességgel adott átmeneti segély jövedelemkiegészítő támogatásként, rendszeres nevelési támogatásként, továbbá az önkormányzat rendeletében meghatározott más ellátási formaként is nyújtható.

Elsősorban azokat a személyeket indokolt átmeneti segélyben részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások, különösen betegség, elemi kár miatt anyagi segítségre szorulnak.

A fővárosban - ha a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzat másként nem állapodik meg - a hajléktalanok átmeneti segélyezése a fővárosi önkormányzat feladata.

Temetési segély

A települési önkormányzat a rendeletében meghatározott feltételek szerint állapíthat meg annak, aki a meghalt személy eltemettetéséről gondoskodott

annak ellenére, hogy arra nem volt köteles, vagy tartásra köteles hozzátartozó volt ugyan, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családja létfenntartását veszélyezteti.

A segély összege nem lehet kevesebb a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 10%-ánál, de elérheti annak teljes összegét is, ha a temetési költségek viselése a kérelmezőnek vagy családjának a létfenntartását veszélyezteti.

A jogosultság megállapítása szempontjából figyelembe vehető egy főre számított havi családi jövedelemhatárt az önkormányzat rendeletében úgy kell szabályozni, hogy az az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegénél (2010-ben 28.500 Ft.) egyedül élő esetén annak 150%-ánál alacsonyabb nem lehet.

Természetben nyújtott szociális ellátások

Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így

- lakásfenntartási támogatás,
- átmeneti segély,
- temetési segély,
- rendszeres szociális segély.

Rendszeres szociális segély természetbeni szociális ellátás formájában akkor nyújtható, ha a családban védelembe vett gyermek él. A rendszeres szociális segély természetbeni szociális ellátás formájában történő nyújtásának eljárási szabályait, a természetbeni juttatás formáit a települési önkormányzat rendeletben szabályozza, azzal, hogy védelembe vett gyermekenként a rendszeres szociális segély megállapított összegének 20%-a, de összesen legfeljebb 60%-a nyújtható természetben.

Természetbeni ellátás különösen az élelmiszer, a tankönyv, a tüzelő segély, a közüzemi díj, illetve a gyermekintézmények térítési díjának átvállalása, valamint a családi szükségleteket kielégítő gazdálkodást segítő támogatás.

Családi szükségleteket kielégítő gazdálkodást segítő támogatás

Családi szükségleteket kielégítő gazdálkodást segítő támogatásnak minősül különösen

- a földhasználati lehetőség,

- a mezőgazdasági szolgáltatások és juttatások,
- a munkaeszközök és a munkavégzéshez szükséges forgóeszközök,
- a szaktanácsadás és szakképzés biztosítása.

A családi szükségletek kielégítését szolgáló gazdálkodást segítő támogatás nyújtására akkor van lehetőség, ha a települési önkormányzat rendeletben szabályozza

- a támogatás eljárási szabályait,
- a támogatás formáit és értékét,
- a támogatott jogait és kötelezettségeit, illetve a kötelezettség megszegésének következményeit.

Továbbá természetbeni ellátás a

- köztemetés,
- közgyógyellátás,
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- adósságkezelési-szolgáltatás.

Köztemetés

A haláleset helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármestere önkormányzati hatáskörben - a halálesetről való tudomásszerzést követő 30 napon belül - gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről, ha

- nincs, vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy
- az eltemettetésre köteles személy arról nem gondoskodott.

Az elhunyt személy lakóhelye szerinti települési önkormányzat a költséget hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél bejelenti, vagy az eltemettetésre köteles személyt a köztemetés költségeinek megtérítésére kötelezi.

A települési önkormányzat a rendeletében a megtérítési kötelezettség alól részben vagy egészben különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén mentesítheti az eltemettetésre köteles személyt.

Közgyógyellátás

A szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapot megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentésére közgyógyellátási igazolvány adható ki.

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező személy térítésmentesen jogosult a társadalombiztosítási támogatásba befogadott

- járóbeteg-ellátás keretében rendelhető gyógyszerekre - ideértve a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszereket is - gyógyszerkerete erejéig,
- gyógyászati segédeszközökre, ideértve a protetikai és fogszabályozó eszközöket is, valamint azok javítására és kölcsönzésére, továbbá
- az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokra.

Jogosultak köre

Alanyi jogon közgyógyellátásra jogosult

- az átmeneti gondozott, az átmeneti és tartós nevelésbe vett kiskorú,
- a rendszeres szociális segélyben részesülő egészségkárosodott személy,
- a pénzellátásban részesülő hadigondozott és a nemzeti gondozott,
- a központi szociális segélyben részesülő,
- a rokkantsági járadékos,
- az, aki I., II. csoportú rokkantsága alapján részesül nyugellátásban, baleseti nyugellátásban,
- az, aki saját jogán jogosult magasabb összegű családi pótlékra, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Normatív alapon történő megállapítás

Normatív alapon jogosult közgyógyellátásra az a személy, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátásnak az egészségbiztosítási szerv által elismert térítési díja

- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 10%-át meghaladja (2010. január 1-től 2.850 Ft) feltéve, hogy
- a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét (2010. január 1-től 28.500 Ft), egyedül élő esetén 150%-át (2010. január 1-től 42.750 Ft).

Méltányosságból történő megállapítás

A jegyző méltányosságból állapítja meg a közgyógyellátást annak a szociálisan rászorult személynek, akinek esetében a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek fennállnak.

Fontos tudni

A közgyógyellátásra való jogosultságról a jegyző dönt.

A jogosultság

- az ellátásra alanyi jogon jogosultak esetében két évre,

- normatív alapon, és méltányosságból megállapított ellátás esetében egy évre kerül megállapításra.

A jogosultság kezdő időpontja a jogosultságot megállapító határozat meghozatalát követő 15 nap.

A közgyógyellátás iránti kérelem a jogosultság időtartama alatt, annak lejártát megelőző három hónapban is benyújtható. Amennyiben az eljárás a jogosultság lejártá előtt legalább 15 nappal korábban befejeződik, az új jogosultság kezdő időpontjaként a korábbi jogosultság lejártát követő napot kell megállapítani.

Ha a közgyógyellátás iránti kérelmet jogerősen elutasították, és az újabb kérelem benyújtásáig

- a gyógykezelést szolgáló terápiában, illetőleg a gyógyszerek térítési díjában nem következett be olyan változás, amelynek következtében a havi rendszeres gyógyító ellátás költsége megnőtt, és
  - a kérelmező jövedelme nem változott,
- a jegyző a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Közgyógyellátás keretében gyógyító ellátások akkor szolgáltatathatók ki, ha az orvos a vényen feltüntette a jogosult igazolványának a számát és a jogosult vagy a gyógyító ellátást kiváltó személy az igazolványt bemutatja. Ebben az esetben a szolgáltatást nyújtó ellenőrzi a vényen és az igazolványon lévő személyes adatok egyezőségét, valamint az igazolvány hatályát.

Közgyógyellátás keretében gyógyító ellátás csak hatályos igazolvánnyal vehető igénybe.

A közgyógyellátásra való jogosultság megállapításának menete:

A jogosult számára kizárólag a személyes szükségletének kielégítéséhez szükséges gyógyító ellátás rendelhető.

A havi rendszeres gyógyító ellátási szükségletet a házi orvos, illetve - személyes gondoskodást nyújtó átmeneti és bentlakásos szociális intézményben vagy gyermek- és ifjúságvédő intézetben, nevelőotthonban elhelyezett jogosult esetén - az intézmény orvosa igazolja.

Az igazolás tartalmazza a kérelmező személyes azonosító adatait (név, születési név, anyja neve, születési hely, születési idő, lakóhely, tartózkodási hely), társadalombiztosítási azonosító jelét, a tartósan fennálló betegségének a

betegségek nemzetközi osztályozása szerinti kódját. Az igazolás tartalmazza továbbá az alkalmazandó terápiához szükséges gyógyító ellátások megnevezését, mennyiségét, gyógyszerek esetében a gyógyszer megnevezését és a külön jogszabályban meghatározott azonosító adatait, a gyógyszer formáját, mennyiségét, valamint a kívánt terápiás hatás eléréséhez szükséges napi mennyiségét és az adagolást. A csak szakorvos által vagy csak szakorvosi javaslatra rendelhető gyógyszereket az igazoláson a szakorvos nevének, pecsétszámának feltüntetésével külön meg kell jelölni. A szakorvos - a kérelmező igénye esetén - az általa rendelt havi rendszeres gyógyító ellátásokról a háziorvost tájékoztatja.

A háziorvos igazolását a kérelemmel együtt be kell nyújtani a jegyzőhöz, aki az igazolást három munkanapon belül továbbítja az egészségbiztosítási szervnek. (ha az ellátás megállapítását normatív alapon, vagy méltányosságból kéri, a jegyző csak abban az esetben továbbítja az igazolást, ha igénylő megfelel a jövedelmi feltételeknek.)

Az egészségbiztosítási szerv megvizsgálja az igazolásban feltüntetett havi rendszeres gyógyító ellátás iránti szükséglet szakmai megalapozottságát. Ha az igazolásban feltüntetett gyógyító ellátás iránti szükségletet nem tartja megalapozottnak, a szakhatósági állásfoglalást megelőzően adategyeztetés céljából megkeresi az igazolást kiállító háziorvost.

Az egészségbiztosítási szerv az általa elismert gyógyító ellátási szükséglet alapján szakhatósági állásfoglalást ad a jegyzőnek a rendszeres gyógyító ellátások havi költségéről, melyben megjelöli az egyéni gyógyszerkeret alapjául szolgáló gyógyszer térítési díjának összegét (gyógyszerköltség)

A szakhatósági állásfoglalásban külön megjelölik az egyéni gyógyszerkeret alapjául szolgáló gyógyszer térítési díjának - ideértve a külön jogszabály szerint kiemelt, indikációhoz kötött támogatásban részesített gyógyszerért dobozonként fizetendő díjat - összegét (a továbbiakban: gyógyszerköltség).

A gyógyszerköltség meghatározásánál a kérelmező krónikus betegségéhez igazodó, egyhavi mennyiségre számolva legalacsonyabb költségű, külön jogszabályban meghatározott szakmai szabályok szerint elsőként választandó, legalacsonyabb napi terápiás költséggel alkalmazott készítményeket kell alapul venni.

A gyógyszerköltség megállapítása során legfeljebb havi 6.000 forintig vehetők figyelembe a nem csak szakorvos által, illetve nem csak szakorvosi javaslatra rendelhető gyógyszerek.

Ha a kérelmező havi gyógyszerköltsége a 6.000 forintot meghaladja, a 6.000 forint feletti összeg a szakhatósági állásfoglalásban a csak szakorvos által, illetve csak szakorvosi javaslat alapján rendelhető gyógyszerek figyelembevételével, az egészségbiztosítási szerv vezetőjének döntése alapján állapítható meg.

Az egyéni gyógyszerkeret összege a jogosult egyéni havi rendszeres gyógyszerköltsége, de 2010-ben legfeljebb havi 12.000 Ft lehet. Amennyiben az egyéni rendszeres gyógyszerköltség a havi 1.000 Ft-ot nem éri el, egyéni gyógyszerkeret nem kerül megállapításra.

Az eseti keret éves összege 2010-ben 6.000 Ft.

Amennyiben a közgyógyellátásra jogosult személy részére egyéni gyógyszerkeret nem kerül megállapításra, a gyógyszerkeret megegyezik az eseti kerettel.

Az egészségbiztosítási szerv szakhatósági állásfoglalásának kézhezvételétől számított 8 napon belül a jegyző határozattal dönt

- a közgyógyellátásra való jogosultság megállapításáról,
- a közgyógyellátásra való jogosultság kezdő időpontjáról,
- a jogosult gyógyszerkeretéről, külön megjelölve - a szakhatósági állásfoglalás alapján - az egyéni gyógyszerkeret összegét.

Ha az alanyi jogon közgyógyellátásra jogosult személynek nincs rendszeres gyógyszerköltsége, részére egyéni gyógyszerkeretet nem lehet megállapítani, mivel a gyógyszerkeret meghatározása a havi rendszerességgel szedett, krónikus betegségek gyógyítását szolgáló gyógyszerek alapján történik. Ebben az esetben eseti keretet lehet megállapítani.

Az egyéni gyógyszerkeret és az eseti keret a jogosultság időtartamára kerül megállapításra. Normatív alapon és méltányosságból megállapított ellátás esetén a gyógyszerkeretet 18 hónapnál nem régebben kiadott szakhatósági állásfoglalás alapján lehet megállapítani.

Amennyiben az ellátásban részesülő személy egészségi állapotában, a gyógykezelését szolgáló terápiában, illetőleg a keret megállapításakor figyelembe vett gyógyszerek térítési díjában olyan változás következik be, amelynek következtében havi rendszeres kiadása a gyógyszerkeret megállapításakor figyelembe vett gyógyszerköltséghez képest ténylegesen

legalább 1.000 forinttal megváltozik, az ellátásban részesülő személy kérelmére lehetőség van az egyéni gyógyszerkeret év közbeni felülvizsgálatára.

A felülvizsgálat során az egyéni gyógyszerkeret újbóli megállapítására abban az esetben kerül sor, ha a gyógyszerköltség havi változásának összege az 1.000 forintot eléri.

A felülvizsgálat során megállapított magasabb egyéni gyógyszerkeret a határozat meghozatalát követő 15. naptól jár. A felülvizsgálat során megállapított alacsonyabb egyéni gyógyszerkeret a határozat meghozatalát követő 30. naptól jár. Ha a felülvizsgálat eredményeképpen a jogosultság megszüntetésére kerül sor, annak időpontja a határozat meghozatalát követő 30. nap.

A jogosultság lejártát megelőző három hónapban az egyéni gyógyszerkeret felülvizsgálatát nem lehet kérni.

Az igazolványt az egészségbiztosítási szerv - a jogosultságot megállapító határozat alapján - az abban megjelölt időtartamra, hivatalból állítja ki.

Az egészségbiztosítási szerv ellenőrzi a háziorvos, illetve a szakorvos közgyógyellátással kapcsolatos tevékenységét. Ha az ellenőrzés alapján indokoltnak tartja a közgyógyellátásra jogosult személy egyéni gyógyszerkeretének felülvizsgálatát, azt a jegyzőnél kezdeményezi.

Az egészségbiztosítási szerv az elszámolási-nyilvántartási rendszerében az egyéni gyógyszerkeretet háromhavonta, egyenlő részletekben – első alkalommal a jogosultság kezdő időpontjával – nyitja meg. Az egyéni gyógyszerkeret év közbeni felülvizsgálata esetén a módosított egyéni gyógyszerkeretnek az időarányos, a jogosultság időtartamából hátra levő időtartamra eső részét nyitja meg három havonta.

Az eseti keret összegét az egészségbiztosítási szerv a jogosultság kezdő időpontjával nyitja meg. Két évre megállapított jogosultság esetén az eseti keretet évente, a jogosultság kezdő időpontjával, illetve az attól számított egy év elteltével kell megnyitni.

A gyógyszerkeret az igazolvány érvényességi ideje alatt használható fel.

A gyógyszerkártya a közgyógyellátás keretében történő gyógyszerkiadást megelőzően ellenőrzi, hogy a vényen feltüntetett személy szerepel-e a hatósági

nyilvántartásban, továbbá tájékoztatást ad a jogosult részére még rendelkezésre álló gyógyszerkeret összegéről.

A gyógyszerár a közgyógyellátás keretében térítésmentesen a gyógyszerkeretnek az egészségbiztosítási szerv nyilvántartása szerint meghatározott időszakban rendelkezésre álló összegéig ad ki gyógyszert.

A gyógyszer térítési díját nem lehet részben gyógyszerkeretből, részben a jogosult saját költségéből fedezni. Amennyiben a gyógyszer térítési díját az egészségbiztosítási szerv által a három hónapos tárgydőszakra megnyitott gyógyszerkeret nem fedezi, az a közgyógyellátásra jogosultat terheli. A három hónapos tárgydőszakban így megmaradt összeg – a jogosultsági éven belül – a következő három hónapos tárgydőszakban megnyitott gyógyszerkeret összegét növeli.

Az éves gyógyszerkeret kimerülése előtt a gyógyszerkeretből még rendelkezésre álló, a jogosult részére rendelt gyógyszer térítési díját el nem érő maradványösszeg a gyógyszer térítési díjának kiegészítésére is felhasználható, azzal, hogy a maradványösszeg és a gyógyszer térítési díja közötti különbözetet a közgyógyellátott fizeti meg.

A közgyógyellátás keretében gyógyszert a jogosult részére

- a háziorvosa, illetve azon gyógyszerek esetében, melyeket a vonatkozó jogszabályok alapján csak szakorvos írhat fel, a kezelést végző szakorvos,
- sürgős szükség esetén a tartózkodási hely szerint illetékes kezelőorvos statim jelzéssel legfeljebb egy, eredeti legkisebb gyári csomagolásban,
- a fekvőbeteg-gyógyintézet orvosa a beteg elbocsátásakor legfeljebb egy, eredeti legkisebb gyári csomagolásban,
- a járóbeteg-szakellátás szakorvosa vizsgálatra, kezelésre megjelent betegnek legfeljebb egy, eredeti legkisebb gyári csomagolásban,
- gyógyászati segédeszközt a kezelőorvos,
- az orvosi rehabilitáció céljából igénybe vehető gyógyászati ellátásokat a kezelőorvos rendelhet.

Az igazolvány a megállapított jogosultsági időtartam lejárta előtt hatályát veszti, ha

- a közgyógyellátásra való jogosultságot megszüntették, vagy
- az igazolványt a közgyógyellátásra való jogosultság igazolására alkalmatlanná nyilvánították, visszavonták, vagy

- a jogosult meghalt.

A REP a közgyógyellátásra való jogosultság igazolására alkalmatlanná nyilvánítja az igazolványt, ha az

- elveszett, vagy
- megsemmisült, vagy
- a jogosultság igazolására alkalmatlanná vált.

Meg kell szüntetni a közgyógyellátásra való jogosultságot, ha

- az igazolvány kiállítására jogosultság hiányában került sor, vagy
- a jogosultság az igazolvány kiállítását követően megszűnt, vagy
- a jogosult az igazolványt rosszhiszeműen, a jogszabályokkal ellentétesen használta fel.

A méltányosságból megállapított igazolvány után a települési önkormányzat térítést fizet. A térítés az igazolvány kiállítását követő egy éves időtartamra szól. A térítés összege a megállapított gyógyszerkeret éves összegének 30%-a, amelyet a határozat jogerőre emelkedésétől számított három napon belül az egészségbiztosítási szervnek át kell utalni.

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

A jegyző az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát,

- akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120%-át (2010. január 1-től 34.200 Ft)
- aki egyedül élő és jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át (2010. január 1-től 42.750 Ft)

nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.

A szociális rászorultság igazolásáról a jegyző hatósági bizonyítványt állít ki. A bizonyítvány hatályossága 1 év. A bizonyítvány tartalmazza: a rászoruló személy nevét, lakcímét, TAJ számát, a rászorultság tényét, az igazolás hatályosságát. A bizonyítvány a feltételek fennállta esetén ismételt kiállítható.

Adósságkezelési szolgáltatás

Az adósságkezelési szolgáltatás a szociálisan rászorult személyek részére nyújtott, lakhatást segítő ellátás. A települési önkormányzat határozatában

megjelölt időponttól adósságkezelési szolgáltatásban részesítheti azt a családot vagy személyt, akinek

- az adóssága meghaladja az ötvenezer forintot, és akinek az alább felsorolt adósságok valamelyikénél fennálló tartozása legalább hat havi, vagy
- a közüzemi díjtartozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, továbbá
- akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az önkormányzat rendeletében meghatározott összeghatárt, valamint
- aki a településen elismert minimális lakásnagyságot és minőséget meg nem haladó lakásban lakik, feltéve, hogy vállalja az adósság és a települési önkormányzat által megállapított adósságcsökkentési támogatás különbözetének megfizetését, továbbá az adósságkezelési tanácsadáson való részvételt.

Az éves elszámoló számla meg nem fizetéséből származó hátralék tizenkét havi elmaradásnak minősül.

Adósságnak minősül

- a közüzemi díjtartozás (vezetékes gáz-, áram-, távhő-szolgáltatási, víz- és csatornahasználati, valamint szemétszállítási, több lakást tartalmazó lakóépületeknél, háztömböknél központi fűtési díjtartozás, közös költség hátralék),
- a társasházi lakások esetén fizetendő közösköltség-hátralék,
- a lakbérhátralék,
- a hitelintézettel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből, illetve abból átváltott szabad felhasználású kölcsönszerződésből fennálló hátralék.

Az adósságkezelés időtartama legfeljebb tizennyolc hónap, amely indokolt esetben egy alkalommal hat hónappal meghosszabbítható.

Ha a hitelintézettel kötött kölcsönszerződésből fennálló adósság a fenti időtartam alatt nem kezelhető, az adósságkezelési szolgáltatás időtartama legalább huszonnégy, de legfeljebb hatvan hónap, amennyiben

- az adósság összege meghaladja a kettőszázezer forintot
- a tartozás meghaladja a hitellel terhelt ingatlan forgalmi értékének 50%-át és
- az adós hozzájárul az adósságkezelés időtartamára a támogatás összegét biztosító jelzálogjognak, valamint elidegenítési és terhelési tilalomnak ingatlanára történő bejegyzéséhez, illetőleg feljegyzéséhez.

A jelzálogjog bejegyzésének és az elidegenítési és terhelési tilalom ténye feljegyzésének kezdeményezéséről az adósságkezelési szolgáltatásra való jogosultságot megállapító határozat rendelkezik. A határozatot az ingatlanügyi hatósággal közölni kell. Az ingatlanügyi hatóság a jelzálogjogot és az elidegenítési és terhelési tilalmat az önkormányzat javára az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzi, illetőleg feljegyzi.

Adósságkezelési szolgáltatás ugyanazon lakásra csak egy jogosultnak állapítható meg, függetlenül a lakásban élő személyek és háztartások számától. Külön lakásnak kell tekinteni a társbérletet, albérletet, és a jogerős bírói határozattal megosztott lakás lakrészeit.

Az adósságkezelési szolgáltatás esetén a jogosult

- adósságkezelési tanácsadásban, és
- adósságcsökkentési támogatásban

részesül, amelyet az adósságkövetelés jogosultjának kell folyósítani.

Az adósságcsökkentési támogatás mértéke nem haladhatja meg az adósságkezelés körébe bevont adósság 75%-át, és összege legfeljebb háromszázezer forint, a hitelintézzel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből eredő adósság esetében legfeljebb hatszázezer forint lehet. A támogatás - a hitelintézzel kötött lakáscélú kölcsönszerződésből eredő adósság kivételével - egy összegben vagy havi részletekben nyújtható az adós vállalásától függően.

Azon személynek, akinek vezetékes gáz-, illetőleg áramszolgáltatási díjtarozása miatt a szolgáltatást kikapcsolták, a szolgáltatás visszaállítása érdekében előrefizetős gáz- vagy áramszolgáltatást mérő készülék is biztosítható, feltéve, hogy lakásfenntartási támogatásban részesül és tartozásának megfizetése érdekében megállapodást köt a szolgáltatóval, valamint legalább egyéves időtartamra vállalja a készülék rendeltetésszerű használatát.”

Fontos tudni

Az adósságcsökkentés címén nyújtott támogatás vissza nem térítendő szociális támogatásnak minősül.

Az adósságcsökkentési támogatás tovább nem folyósítható és a kifizetett összeget vissza kell téríteni, ha a jogosult

- az adósságkezelési tanácsadást nem veszi igénybe, vagy
- az általa vállalt adósságtörlesztés három havi részletét nem teljesíti, illetőleg

- az adósságkezelési szolgáltatás igénybevételének időtartama alatt a kiadásokkal kapcsolatos fizetési kötelezettségének három hónapig nem tesz eleget.

Az adósságcsökkentési támogatás a megszüntetésétől számított 24 hónapon belül ismételtelen nem állapítható meg.

Ugyanazon személy vagy háztartásának tagja az adósságkezelési szolgáltatás lezárásától számított 6 hónapon belül nem részesülhet adósságkezelési szolgáltatásban.

A települési önkormányzat adósságkezelési szolgáltatást akkor nyújthat, ha

- az adósságkezelési szolgáltatás működtetéséről önkormányzati rendeletet alkot,
- adósságkezelési tanácsadást működtet, továbbá
- az adósságcsökkentési támogatás és az alanyi jogú lakásfenntartási támogatás nyújtásához saját forrást különít el.

Az önkormányzat rendeletében szabályozza az adósságkezelési szolgáltatás részletes szabályait,

- így különösen a helyben elismerhető lakásnagyságot és minőséget,
- az adósságkezelési szolgáltatásba bevont adósság típusok körét és összegük felső határát,
- az adósságcsökkentési támogatás folyósításának módját,
- az adósságkezelési szolgáltatásra vonatkozó jövedelmi és vagyoni jogosultsági feltételeket,
- a hitellel terhelt ingatlan forgalmi értékének megállapítási módját,
- az eljárási szabályokat,
- az adósságkezelési tanácsadást végző intézmény által ellátandó feladatokat és
- az adósságkezelési tanácsadáson való részvétel módját.

A fővárosi kerületi önkormányzat, valamint az a települési önkormányzat, amelyiknek területén negyvenezernél több állandó lakos él, köteles adósságkezelési szolgáltatást nyújtani.

SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

A szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást nyújtó ellátást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják.

A személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

I. Szociális alapszolgáltatások

- falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás
- étkeztetés,
- házi segítségnyújtás,
- családsegítés.
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- közösségi ellátások
- támogató szolgáltatás
- utcai szociális munka
- nappali ellátás.

II. Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások

- az ápolást, gondozást nyújtó intézmény,
- a rehabilitációs intézmény,
- a lakóotthon
- az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény
- az egyéb speciális szociális intézmény

III. Az intézmények igénybevételével kapcsolatos tudnivalók

- a személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylésének módja
- térítési díj
- a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogai
- tájékoztatási kötelezettség
- a jogosultak érdekvédelme

Alapszolgáltatások

Az alapszolgáltatások megszervezésével a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

A szociális rászorultságot

- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,
- támogató szolgáltatás

esetében kell vizsgálni.

Az intézményvezető a szociális rászorultság fennállását a szolgáltatás igénybevételét megelőzően, valamint az igénybevétel során legalább két évente megvizsgálja.

Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás

A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatás célja az aprófalvak és külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.

Étkeztetés

Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen

- koruk,
- egészségi állapotuk,
- fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük,
- szenvedélybetegségük vagy
- hajléktalanságuk

miatt.

A jogosultsági feltételek részletes szabályait a települési önkormányzat rendeletben határozza meg. Jogosultsági feltételként jövedelmi helyzet nem határozható meg.

A házi segítségnyújtás

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást.

A házi segítségnyújtás keretében biztosítják:

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

Amennyiben a házi segítségnyújtás során szakápolási feladatok ellátása válik szükségessé, a házi segítségnyújtást végző személy kezdeményezi az otthonápolási szolgálat keretében történő ellátást.

A házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A szolgáltatás iránti kérelem alapján az intézményvezető, ennek hiányában a jegyző kezdeményezi az igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát a szakértői bizottságnál. A szakértői bizottság szakvéleményt ad a napi gondozási szükséglet mértékéről.

A házi segítségnyújtást a szakvéleményben meghatározott napi gondozási szükségletnek megfelelő időtartamban, de legfeljebb napi 4 órában kell nyújtani. Ha a gondozási szükséglet a napi 4 órát meghaladja, a szolgáltatást igénylőt az intézményvezető tájékoztatja a bentlakásos intézményi ellátás igénybevételének lehetőségéről.

Ha a szolgáltatást igénylő személy egészségi állapota vagy személyes körülményei a szolgáltatás átmeneti jellegű vagy halaszthatatlan biztosítását teszik szükségessé, a házi segítségnyújtás az intézményvezető döntése alapján legfeljebb három hónapos időtartamra a gondozási szükséglet vizsgálata nélkül is nyújtható. Amennyiben a gondozás három hónapot meghaladóan is indokolt, a gondozási szükséglet vizsgálatát kezdeményezni kell.

Családsegítés

A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A jegyző, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató,

intézmény, valamint a gyermekjóléti szolgálat, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek jelezhetik a családsegítést nyújtó szolgáltatónak, intézménynek, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást.

A családsegítés keretében biztosítani kell:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- a családgondozást, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- közösségfejlesztő, valamint egyéni és csoportos terápiás programok szervezését,
- a tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékosokkal élő, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadás nyújtását,
- a családokon belüli kapcsolaterősítést szolgáló közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

A családsegítés keretében végzett tevékenységnek – a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül – a szükséges mértékig ki kell terjednie az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira. Kiskorú személyre a családsegítés akkor terjedhet ki, ha

- a kiskorú családtagjának ellátása a családsegítés keretében indult, és
- a kiskorú érdekei – a gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele nélkül – e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatók.

A közösségi pszichiátriai ellátás keretében a pszichiátriai beteg részére lakókörnyezetében komplex segítséget nyújtanak mindennapi életvitelében, továbbá lehetőség szerint biztosítják a meglévő képességeinek megtartását, illetve fejlesztését.

A pszichiátriai beteg számára segítséget nyújtanak:

- egészségi és pszichés állapota javításához,

- a mindennapi életében adódó konfliktusok feloldásában és problémái megoldásához,
- a szociális és mentális gondozáshoz,

A fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása támogató szolgálat megszervezésével is megvalósulhat.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtott ellátás.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítják

- az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
- a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét,
- szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás igénybevétele szempontjából szociálisan rászorult

- az egyedül élő 65 év feletti személy,
- az egyedül élő súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, vagy
- a kétszemélyes háztartásban élő 65 év feletti, illetve súlyosan fogyatékos vagy pszichiátriai beteg személy, ha egészségi állapota indokolja a szolgáltatás folyamatos biztosítását.

Közösségi ellátások

Közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátás, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás.

A pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére a közösségi alapellátás keretében biztosítják:

- a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában,
- a meglévő képességek megtartását, illetve fejlesztését,

- a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérését,
- a pszichoszociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást,
- az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését,
- megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében.

A szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás keretében még biztosítják:

- a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat,
- a kríziskezelést az életet veszélyeztető, a testi, szociális, kapcsolati és életvezetési rendszerben kialakult kezelhetetlen helyzetek esetére.

Támogató szolgáltatás

A támogató szolgáltatás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

A támogató szolgáltatás feladata a fogyatékoság jellegének megfelelően különösen

- az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása (speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése),
- az általános egészségi állapotnak és a fogyatékoság jellegének megfelelő egészségügyi-szociális ellátásokhoz, valamint a fejlesztő tevékenységhez való hozzájutás személyi és eszközfeltételeinek biztosítása,
- információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás, a tanácsadást követően a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása,
- a jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségének biztosítása,
- segítségnyújtás a fogyatékos személyek kapcsolatképességének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önszorgató csoportokban való részvételükhöz,
- egyes szociális alapszolgáltatási részfeladatok biztosítása a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodóan,
- segítségnyújtás a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulásához, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős

kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítása,

- a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevételének elősegítése.

A támogató szolgáltatás igénybevétele során szociálisan rászorultnak minősül a súlyosan fogyatékos személy.

Súlyosan fogyatékos a fogyatékosági támogatásban, vakok személyi járadékában, illetve magasabb összegű családi pótlékban részesülő személy.

A súlyos fogyatékoságot igazolni lehet

- az ellátás megállapítását, illetve folyósítását igazoló határozattal vagy más okirattal,
- az ellátás megállapításának alapjául szolgáló, a fogyatékoság fennállását igazoló szakvéleménnyel.

Ha a szakvélemény a következő felülvizsgálat (ellenőrző vizsgálat) időpontját, illetve az állapot fennállásának várható idejét tartalmazza, a jogosultság eddig az időpontig áll fenn.”

Utcai szociális munka

Az utcai szociális munka keretében biztosítják az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét.

Nappali ellátás

A nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő,

- tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek,
- tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek,
- harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak - ide nem értve az idős személyeket - napközbeni étkeztetését.

Rendkívül indokolt esetben nappali ellátás olyan fogyatékos személyek részére is biztosítható, akire nézve szülője vagy más hozzátartozója gyermekgondozási segélyben, gyermeknevelési támogatásban vagy ápolási díjban részesül.

Szakosított ellátási formák

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Az intézmények típusai

- ápolást, gondozást nyújtó intézmények,
- rehabilitációs intézmények,
- átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények,
- lakóotthon.

Ápolást, gondozást nyújtó intézmények

Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról az ápolást, gondozást nyújtó intézményben gondoskodnak, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg.

Az intézmények típusai

Idősek otthona: Az idősek otthonában a **napi 4 órát meghaladó, illetve egyéb körülményeken alapuló gondozási szükséglettel** rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy látható el.

Az idősek otthonában a 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékosága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, a fentiek szerinti gondozási szükséglettel rendelkező személy is ellátható, ha ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható.

Idősek otthonába a nyugdíjkorhatárt betöltött személlyel az ellátás igénylésekor legalább egy éve együtt élő házastársa, élettársa, testvére és fogyatékos közeli hozzátartozója a gondozási szükséglet hiányában is felvehető.

Az időotthoni ellátás iránti kérelem alapján az intézményvezető kezdeményezi az ellátást igénylő gondozási szükségletének vizsgálatát a szociális szakértői szervnél.

Beutaló határozat esetében a vizsgálatot a beutaló szerv kezdeményezi a határozat hozatalát megelőzően.

A szociális szakértői szerv a gondozási szükségletet megvizsgálja és kötelező erejű szakvéleményt ad a napi gondozási szükséglet mértékéről, illetve az egyéb körülményeken alapuló gondozási szükségletéről.

Időotthoni ellátás napi 4 órát meghaladó, illetve az egyéb körülményeken alapuló gondozási szükségletet igazoló szakvélemény alapján nyújtható.

Ha az időotthoni ellátást igénylő személy gondozási szükséglete a szakvélemény szerint fennáll, de nem haladja meg a napi 4 órát, és az időotthoni elhelyezést az egyéb körülmények sem indokolják, az intézményvezető tájékoztatja a házi segítségnyújtás igénybevételének lehetőségéről és a szakvéleményt részére átadja, valamint másolatát megküldi az ellátást igénylő lakóhelye, illetve tartózkodási helye szerinti települési önkormányzatnak.

Ebben az esetben a házi segítségnyújtás igénylése során a szociális szakértői szerv szakvéleménye igazolja a gondozási szükségletet.

Ha az időotthoni ellátást igénylő személy egészségi állapota vagy személyes körülményei az ellátás halaszthatatlan biztosítását teszik szükségessé, az ellátás az intézményvezető döntése alapján határozott időre, de legfeljebb három hónapra - a gondozási szükséglet vizsgálata nélkül - biztosítható.

A napi 4 órás gondozási szükséglet megállapítását formanyomtatványon kell kérelmezni.

A kérelemhez mellékelni kell az igénylő gondozási szükségletének megítélését szolgáló, rendelkezésre álló leletek és szakvélemények másolatát.

A gondozási szükséglet vizsgálata értékelő adatlapon történik.

A gondozási szükségletet megalapozó egyéb körülmények a következők

- a demencia kórkép legalább középsúlyos fokozata, amelyet az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet (a továbbiakban: ORSZI) vagy

- a Pszichiátriai, illetve Neurológiai Szakkollégium által befogadott demencia centrum szakvéleményével igazoltak;
- az ellátást igénylő egyedül él, és
    - = nyolcvanadik életévét betöltötte és a települési önkormányzat gondozási szükséglete ellenére részére házi segítségnyújtást nem biztosít, vagy
    - = hetvenedik életévét betöltötte és lakóhelye közműves vízellátás vagy közműves villamosenergia-ellátás nélküli ingatlan, vagy
    - = hallási fogyatékosként fogyatékosági támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesül, amit az ellátást megállapító jogerős határozat vagy az ellátás folyósítását igazoló irat másolatával igazoltak, vagy
    - = a fentiekén kívüli okból fogyatékosági támogatásban részesül és az ORSZI, illetve jogelődje szakértői bizottságának szakvéleménye az önkiszolgálási képességének hiányát állapította meg, amit az érvényes szakvélemény másolatával igazoltak,
    - = I. rokkantsági csoportba tartozó rokkantsági nyugdíjban, baleseti rokkantsági nyugdíjban, illetve rokkantsági járadékban részesül, amit a nyugdíját, járadékot megállapító jogerős határozat, vagy a kérelem benyújtását megelőző havi nyugdíj-folyósítási, járadékfolyósítási csekkszelvény vagy bankszámlakivonat másolatával igazoltak, vagy
    - = munkaképességét 100%-ban elvesztette, illetve legalább 80%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett és az ORSZI, illetve jogelődje szakértői bizottságának szakvéleménye az önkiszolgálási képességének hiányát állapította meg, amit az érvényes szakvélemény másolatával igazoltak.

Az életkort személyazonosításra alkalmas igazolvány másolatával kell igazolni. A házi segítségnyújtás hiányát, valamint a közművesítés hiányát a települési önkormányzat jegyzője igazolja.

Az igazolásokat a kérelemhez mellékelni kell, és a kérelemben fel kell tüntetni, hogy a gondozási szükséglet megállapítását az egyéb körülményekre tekintettel kéri.

Fogyatékos személyek otthona: itt az a fogyatékos személy gondozható, akinek oktatására, képzésére, gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség.

Pszichiátriai betegek otthona: A pszichiátriai betegek otthonába az a krónikus pszichiátriai beteg vehető fel, aki az ellátás igénybevételének időpontjában nem veszélyeztető állapotú, akut gyógyintézeti kezelést nem igényel, és egészségi állapota, valamint szociális helyzete miatt önmaga ellátására segítséggel sem képes.

Azon ellátást igénylő, akinek a kezelőorvos által meghatározott alapbetegsége

- időskori vagy egyéb szellemi leépülés,
- súlyos antiszociális, közösségi együttélésre képtelen személyiségzavar,
- szenvedélybetegség,

csak abban az esetben vehető fel a pszichiátriai betegek otthonába, ha az intézmény az alapbetegségével összefüggésben is szolgáltatást képes nyújtani számára.

A pszichiátriai betegek otthonába történő felvételhez a területileg illetékes pszichiátriai gondozó szakorvosának, illetve - amennyiben az ellátás igénylése időpontjában kórházi kezelésben részesül - a fekvőbeteg-gyógyintézet pszichiátriai osztálya vezetőjének - az intézménybe történő felvételt megelőző - három hónapnál nem régebbi szakvéleménye szükséges.

Szenvedélybetegek otthona: a szomatikus és mentális állapotot stabilizáló, illetve javító kezelést igénylő, önálló életvitelre időlegesen nem képes személyek gondozását végzi, ha kötelező intézeti gyógykezelésre nem szorulnak.

Hajléktalanok otthona: itt olyan hajléktalan személyeket gondoznak, akiknek ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem biztosítható és koruk, egészségi állapotuk miatt tartós ápolást, gondozást igényelnek.

Rehabilitációs intézmények

A rehabilitációs intézmény a bentlakó önálló életvezetési képességének kialakítását, illetve helyreállítását szolgálja.

Az intézmények típusai

A pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye: azt a 18. életévét betöltött pszichiátriai, illetve 16. életévét betöltött szenvedélybeteget látja el, aki rendszeres vagy akut gyógyintézeti kezelésre nem szorul és utógondozására nincs más mód. A gondozottak részére képzési, munka jellegű vagy terápiás foglalkoztatást szerveznek és előkészítik a családi és lakóhelyi környezetükbe történő visszatérésüket.

A fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye: azoknak a fogyatékos, valamint mozgás-, illetőleg látássérült személyeknek elhelyezését szolgálja, akiknek oktatása, képzése, átképzése és rehabilitációs célú foglalkoztatása csak intézményi keretek között valósítható meg. Az intézmény előkészíti az ott élők családi és lakóhelyi környezetbe történő visszatérését, valamint megszervezi az intézményi ellátás megszűnését követő utógondozást.

A hajléktalanok rehabilitációs intézménye: azoknak az aktív korú, munkaképes hajléktalan személyeknek az elhelyezését szolgálja, akiknek szociális ellátása ily módon indokolt, és akik önként vállalják a rehabilitációs célú segítőprogramokban való részvételt.

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények – a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével – ideiglenes jelleggel, legfeljebb egy évi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak.

Az intézmények típusai

időskorúak gondozóháza: azoknak az időskorúaknak, valamint a 18. életévüket betöltött beteg személyeknek biztosítanak ellátást, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni;

fogyatékos személyek gondozóháza: azoknak a fogyatékos személyeknek biztosítanak ellátást, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá;

pszichiátriai betegek átmeneti otthona: az intézményben az a pszichiátriai beteg helyezhető el, akinek ellátása átmenetileg más intézményben, vagy a családjában nem oldható meg, viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése, vagy fekvőbeteg gyógyintézeti kezelése nem indokolt;

szenvedélybetegek átmeneti otthona: az átmeneti otthonban az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakóközvetében nem oldható meg;

éjjeli menedékhely: az éjjeli menedékhely az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás biztosítását lehetővé tevő szolgáltatás.

hajléktalan személyek átmeneti szállása: a hajléktalan személyek átmeneti szállása azoknak a hajléktalan személyeknek az elhelyezését biztosítja, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra.

bázis-szállás: a bázis-szállás az utcán élő hajléktalon integráció-ösztönző ellátása, amelyet a sátras ellátás tud biztosítani, kiegészülve a higiéniai és egyéb elemi szükségleteket biztosító blokkokkal.

Lakóotthon

A lakóotthon olyan nyolc-tizenkettő, illetve tizennégy pszichiátriai beteget vagy fogyatékos személyt - ideértve az autista személyeket is -, illetőleg szenvedélybeteget befogadó intézmény, amely az ellátást igénybevevő részére életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

A lakóotthonok típusai a következők:

- fogyatékos személyek lakóotthona;
- pszichiátriai betegek lakóotthona;
- szenvedélybetegek lakóotthona.

A lakóotthoni ellátás formái:

fogyatékos személyek lakóotthona esetében,

- rehabilitációs célú lakóotthon,
- ápoló-gondozó célú lakóotthon;

pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek lakóotthona esetében rehabilitációs célú lakóotthon.

A rehabilitációs célú lakóotthonba az a személy helyezhető el,

- aki intézményi elhelyezés során felülvizsgálatban részt vett, és a felülvizsgálat eredménye, illetve a gondozási terv és egyéni fejlesztés alapján lakóotthoni elhelyezése az önálló életvitel megteremtése érdekében indokolt;

- aki családban él és képességei fejlesztése, valamint ellátása lakóotthoni keretek között biztosítható és rehabilitációja családjában nem oldható meg;
- önellátásra legalább részben képes;
- lakóotthonba kerülése időpontjában a tizenhatodik életévét már betöltötte, de a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt még nem.

A fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonába - intézményből történő elhelyezés esetén a felülvizsgálat és az egyéni fejlesztés eredményeire figyelemmel - a fogyatékoság jellegétől és súlyosságától függetlenül helyezhető el fogyatékos személy. A nagykorú fogyatékos személy fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthonában történő elhelyezésének feltétele a benyújtott orvosi dokumentáció felhasználásával lefolytatott alapvizsgálat elvégzése.

Az ápoló-gondozó célú lakóotthon az ellátottnak teljes körű ellátást biztosít.

Az intézmények igénybevételével kapcsolatos tudnivalók

A személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénybevételének módja

Az ellátások igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője kérelmére, indítványára történik.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményi jogviszony keletkezését

- a lakóhely szerint illetékes települési önkormányzat határozata;
- a bíróság ideiglenes intézkedést tartalmazó végzése;
- bírói ítélet;
- átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek esetén a gyámhivatal határozata;
- az intézményvezető intézkedése;
- nem állami fenntartású intézmény esetén a fenntartó és az ellátást igénylő megállapodása alapozza meg.

Pszichiátriai betegek ellátását biztosító bentlakásos intézményi szolgáltatás kötelező igénybevételét a bíróság abban az esetben rendeli el, ha

- a pszichiátriai beteg további fekvőbeteg gyógyintézeti elhelyezést nem igényel, és saját lakóhelyére nem bocsátható vissza, mivel önmaga ellátására nem képes, ellátásra alkalmas családtagja nincs, illetve
- a korábban szociális, vagy egészségügyi ellátásban részesült személy esetében tartós bentlakásos intézményi elhelyezés indokolt.

Az állami fenntartású intézmény esetén a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás iránti kérelemről

- a települési önkormányzat által fenntartott szociális szolgáltató, nappali és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény esetében az intézményvezető,
- a megyei, fővárosi önkormányzat által fenntartott tartós bentlakásos intézmény esetében, ha a fenntartó önkormányzat képviselő-testülete eltérően nem rendelkezik, az intézményvezető,
- a települési önkormányzat - ide nem értve a fővárosi önkormányzat - által fenntartott tartós bentlakásos intézmény esetében, ha a fenntartó önkormányzat képviselő-testülete eltérően nem rendelkezik, az intézményvezető,
- a szociál- és családpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium által fenntartott szociális intézmény esetén az intézményvezető

dönt.

Az intézményvezető írásban értesíti döntéséről az ellátást igénylőt, illetve törvényes képviselőjét.

Ha az intézményvezető döntésével nem értenek egyet, az értesítés kézhezvételétől számított 8 napon belül az intézmény fenntartójához lehet fordulni, aki határozattal dönt a beutalás kérdéséről, s erről értesíti az intézményvezetőt is.

Az állami fenntartású intézmény esetén az ellátás igénybevételének megkezdésekor az intézményvezető az ellátást igénylővel, illetve törvényes képviselőjével megállapodást köt, kivéve, ha az ellátás biztosítása a bíróság kötelező intézeti elhelyezést kimondó döntésén alapul. Az intézményvezető a megállapodást tizenöt napon belül megküldi a fenntartónak.

A megállapodás tartalmazza

- az intézményi ellátás időtartamát;
- az intézmény által nyújtott szolgáltatások formáját, módját, körét;
- a személyi térítési díj megállapítására, fizetésére vonatkozó szabályokat;
- egyszeri hozzájárulás megfizetésének kötelezettsége esetén a hozzájárulás összegét, továbbá az annak beszámítására, teljes vagy részleges visszafizetésére vonatkozó szabályokat.

Az intézményvezető az igények beérkezésének sorrendjében gondoskodik az ellátást igénylők elhelyezéséről.

Az intézmény vezetője az ellátást igénylő azonnali elhelyezéséről gondoskodik, ha annak helyzete a soron kívüli elhelyezést indokolja. A soron kívüli

elhelyezésre vonatkozó igényt a kérelemben, illetve a beutaló határozatban fel kell tüntetni.

Több soron kívüli elhelyezésre vonatkozó kérelem, illetve beutaló határozat esetén az intézményvezető az igény kielégítésének sorrendjéről az intézmény orvosának és a fenntartó képviselőjének bevonásával dönt.

Egyházi, illetve nem állami fenntartású intézmény esetén a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás igénybevételéről az intézményfenntartó vagy az általa megbízott személy és az ellátást igénylő, illetve törvényes képviselője írásbeli megállapodást köt.

A megállapodás tartalma megegyezik az állami fenntartású intézmény esetén megkötendő megállapodással, de tartalmazza még az ellátás kezdetének időpontját, valamint megszüntetésének módjait is. (A megállapodásra a Polgári Törvénykönyv szabályai vonatkoznak, ezért vitás esetben a felek a bírósághoz fordulhatnak.)

Az intézmény vezetője az ellátást igénylő azonnali elhelyezéséről gondoskodik, ha annak helyzete a soron kívüli elhelyezést indokolja.

Térítési díj

A személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért térítési díjat kell fizetni.

A térítési díjat

- az ellátást igénybe vevő jogosult,
  - a szülői felügyeleti joggal rendelkező törvényes képviselő,
  - a jogosultnak az a házastársa, élettársa, egyeneságbeli rokona, örökbe fogadott gyermeke, örökbe fogadó szülője, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a tartási kötelezettség teljesítése mellett meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének két és félszeresét (2008. január 1-től 71.250 Ft)
  - a jogosult tartását szerződésben vállaló személy,
  - a jogosult tartására bíróság által kötelezett személy
- köteles megfizetni.

A fenntartó ingyenes ellátásban részesíti azt az ellátottat,

- aki jövedelemmel nem rendelkezik,
- étkeztetés és házi segítségnyújtás esetében akinek a családjá jövedelemmel nem rendelkezik, és bentlakásos ellátás esetében jelzalog alapjául szolgáló vagyona nincs.

A személyes gondoskodás körébe tartozó szociális ellátások térítési díja a szolgáltatási önköltség és a normatív állami hozzájárulás, támogató szolgáltatás és jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetén a szolgáltatási önköltség és a szolgáltatás külön jogszabály szerinti költségvetési támogatásának különbözete. Az intézményi térítési díjat integrált intézmény esetében is szolgáltatásonként kell meghatározni, a közös költségelemek szolgáltatásonkénti közvetlen költségeinek arányában történő megosztásával. Emelt színvonalú bentlakásos ellátás esetében az intézményi térítési díjat az előző évben ténylegesen igénybe vett normatív állami hozzájárulással kell számítani.

A kötelezett által fizetendő térítési díj összegét (személyi térítési díj) az intézményvezető konkrét összegben állapítja meg és arról az ellátást igénylőt az ellátás igénybevételel megelőzően írásban tájékoztatja. A személyi térítési díj nem haladhatja meg az intézményi térítési díj összegét, kivéve, ha az intézményi térítési díj számítása nem eredményez pozitív számot. Ebben az esetben külön jogszabályban meghatározott összegű személyi térítési díjat kell fizetni.

A személyi térítési díj összege - önkormányzati intézmény esetén - a fenntartó rendeletében foglaltak szerint csökkenthető, illetve elengedhető, ha a kötelezett jövedelmi és vagyoni viszonyai ezt indokolttá teszik.

Ha az ellátott, a törvényes képviselője vagy a térítési díjat megfizető személy a személyi térítési díj összegét vitatja, illetve annak csökkentését vagy elengedését kéri, az értesítés kézhezvételétől számított nyolc napon belül a fenntartóhoz fordulhat. Az állami fenntartó a térítési díj összegéről határozattal dönt.

Ha az ellátott, törvényes képviselője vagy a térítési díjat megfizető személy a térítési díj egyházi vagy nem állami fenntartó által megállapított összegét vitatja, a bíróságtól kérheti a térítési díj megállapítását. A bíróság jogerős határozatáig a korábban megállapított térítési díjat kell megfizetni.

A személyi térítési díj összege a megállapítás időpontjától függetlenül évente két alkalommal vizsgálható felül és változtatható meg, kivéve, ha az ellátott, illetve étkeztetés és házi segítségnyújtás esetében a családja jövedelme

- olyan mértékben csökken, hogy az e törvényben meghatározott térítési díj fizetési kötelezettségének nem tud eleget tenni;
- az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 25%-át meghaladó mértékben növekedett.

Térítésmentesen kell biztosítani

- a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatást,
- a népkonyhán történő étkeztetést,
- a családsegítést,
- a közösségi ellátásokat,
- az utcai szociális munkát,
- hajléktalan személyek részére a nappali ellátást,
- az éjjeli menedékhelyen biztosított ellátást.

A szociális alapszolgáltatás személyi térítési díjának megállapításánál

- a szolgáltatást igénybe vevő személy rendszeres havi jövedelmét,
- étkeztetés és házi segítségnyújtás esetében a családban egy főre jutó jövedelmet,
- kiskorú igénybe vevő esetén a vele közös háztartásban élő szülők egy főre jutó rendszeres havi jövedelmét kell figyelembe venni.

A személyi térítési díj nem haladhatja meg a jövedelem

- 30%-át étkeztetés,
- 25%-át házi segítségnyújtás,
- 30%-át, ha a házi segítségnyújtás mellett étkezést is biztosítanak, illetve támogató szolgáltatás,
- 20%-át a kiskorú részére nyújtott támogató szolgáltatás,
- 2%-át jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetében.

Az intézményi ellátásért fizetendő személyi térítési díj nem haladhatja meg az ellátott havi jövedelmének

- 15%-át a nappali ellátást, illetve 30%-át a nappali ellátást és ott étkezést;
- 60%-át az átmeneti elhelyezést;
- 50%-át a rehabilitációs célú lakóotthoni elhelyezést;
- 80%-át, egyéb tartós elhelyezést nyújtó intézmények esetén.

Az önkormányzati fenntartó a személyi térítési díjat határozattal is megállapíthatja.

Az ellátást igénybe vevő részére az egészségi állapot javításához vagy szinten tartásához szükséges alapgyógyszereket a bentlakásos intézmény - a külön jogszabályban meghatározottak szerint - térítésmentesen biztosítja. Ezen túlmenően az egyéni gyógyszerigények költségét - a külön jogszabályban foglaltak szerint - az ellátott személy viseli.

Amennyiben az intézményi elhelyezést a gyámhivatal határozata alapozza meg, a kiskorú ellátott után térítési díj fizetésének kötelezettsége nem írható elő. A gyámhivatal határozatában megállapított gondozási díjat - a külön jogszabályban meghatározott feltételek és eljárás alapján - a szociális intézmény részére kell átutalni.

A személyi térítési díjat

- a kiskorú és a gondnokság alatt álló jogosult esetén a törvényes képviselő;
- a gondnokság alatt nem álló, magasabb összegű családi pótlékban részesülő jogosult esetén a családi pótlékra vagy a családi pótlék felvételére jogosult;
- a fenti pontokban nem szabályozott esetekben a térítési díj fizetésére kötelezett jogosult vagy tartására köteles és képes személy fizeti meg az intézménynek.

Ha a személyi térítési díjat nem fizetik meg, illetve ha a költőpénzt az intézmény biztosítja, a követelést tartós bentlakásos intézményi ellátás esetében a kötelezett ingatlanvagyonán, idősothtoni ellátás esetében a vagyonán fennálló jelzálogjog biztosítja.

A jelzálogjogot a külön jogszabály szerint nyilvántartott folyó évi hátralék erejéig lehet bejegyezni. A jelzálog bejegyzésének kezdeményezéséről a szociális hatóság a jogszabályi feltételek fennállása esetén - a fenntartó kérelme alapján - határozatot hoz. A határozat egy példányát az ingatlanügyi hatósághoz megküldik.

Fontos tudni

Az állami fenntartó által működtetett intézmény esetén, ha az intézményvezető férőhely hiányában az ellátásra vonatkozó igényt nem teljesíti, úgy a kérelmet, vagy a beutaló határozatot a kézhezvétel napján nyilvántartásba veszi az igények teljesítési sorrendjének megállapítása céljából, s erről az igénylőt is értesíti.

A nyilvántartásba vételt követően előgondozás keretében (mely két szakaszból áll) az első szakaszban az intézményvezető, vagy az általa megbízott személy, vagy nem állami fenntartású intézmény esetén a megállapodás megkötésére feljogosított személy tájékozik az igénylő helyzetéről. Az előgondozás I. szakaszának célja annak megállapítása, hogy az intézmény szolgáltatása megfelel-e az igénylő állapotának, szükségleteinek, továbbá megvizsgálják, hogy az igénylő jogosult-e az ellátásra, tájékoztatják az igénylőt a megállapodás tartalmáról, valamint a várható személyi térítési díj mértékéről.

A tényleges intézményi elhelyezést megelőzően szintén előgondozást végeznek. Az előgondozás II. szakaszában az intézményben előkészítik a szolgáltatás biztosítását az igénylő részére, valamint felkészítik az intézményben élőköt az új lakó érkezésére.

Az intézményben elhelyezett részére az egészségi állapot javításához, vagy szinten tartásához szükséges alapgyógyszereket térítésmentesen biztosítják. Ezen túlmenően az egyéni gyógyszerigények költségét az ellátott viseli.

Jövedelemvizsgálat személyes gondoskodás esetében

Az idősotthoni ellátás igénybevételét megelőzően a jegyző megvizsgálja az ellátást igénylő havi jövedelmét.

Az intézmény vezetője a jövedelemvizsgálatot a gondozási szükséglet vizsgálatának kezdeményezésével egyidejűleg kérelmezi a jegyzőnél.

A jegyző a jövedelemvizsgálat alapján igazolást állít ki a havi jövedelemről. Az igazolás az ellátást igénylő természetes személyazonosító adatait és havi jövedelmét, illetve azon belül a vagyonból a havi jövedelemhez hozzáadandó összeget tartalmazza.

Ha a jegyző az ellátást igénylő jövedelmi helyzetét az igazolás kiállítása iránti kérelem benyújtását megelőzően is vizsgálta, a három hónapnál nem régebbi adatok a jövedelem vizsgálatánál felhasználhatók.

A jövedelemvizsgálat keretében a jegyző megvizsgálja az ellátást igénylő vagyoni helyzetét. Vagyonként kell figyelembe venni az ellátás igénylésének időpontjában az ellátást igénylő tulajdonában álló ingatlant, valamint az őt illető hasznosítható, ingatlanon fennálló vagyoni értékű jogot, illetve az ellátás igénylését megelőző 18 hónapban ingyenesen átruházott ingatlant, ha azok együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a negyvenszeresét meghaladja. Osztatlan közös tulajdon esetén a tulajdoni hányadot kell figyelembe venni.

A fentiek szerinti vagyon együttes értékének az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a negyvenszeresét meghaladó részét jövedelemként kell figyelembe venni, azt 96 hónapra elosztva kell meghatározni, és az ellátást igénylő, illetve az ellátott havi jövedelméhez hozzáadni.

Az idősotthoni ellátás igénybevétele során a személyi térítési díj számításakor a vagyonból a fentiek szerint a havi jövedelemhez hozzáadandó összegként a jegyzői igazolásban meghatározott összeget kell figyelembe venni.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményekben ellátottak jogai

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézményi ellátást igénybe vevő ellátottnak joga van szociális helyzetére, egészségi és mentális állapotára tekintettel a szociális intézmény által biztosított teljes körű ellátásra, valamint egyéni szükségletei, speciális helyzete vagy állapota alapján az egyéni ellátás, szolgáltatás igénybevételére.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény az általa biztosított szolgáltatást olyan módon végzi, hogy figyelemmel legyen az ellátást igénybe vevőket megillető alkotmányos jogok maradéktalan és teljes körű tiszteletben tartására, különös figyelemmel

- az élethez, emberi méltósághoz,
- a testi épséghez,
- a testi-lelki egészséghez

való jogra.

Az ellátást igénybe vevőt megilleti személyes adatainak védelme, valamint a magánéletével kapcsolatos titokvédelem. Az igénybevételi eljárás során különös figyelmet fordítanak arra, hogy az ellátást igénylő adataihoz csak az arra jogosult személyek férjenek hozzá. Az intézményvezető köteles biztosítani továbbá, hogy az intézményi elhelyezés során az ellátott egészségi állapotával, személyes körülményeivel, jövedelmi viszonyaival kapcsolatos információkról más ellátást igénybe vevő, valamint arra illetéktelen személy ne szerezhesen tudomást, különös figyelemmel az ellátást igénybe vevő szociális rászorultságának tényére.

Az intézmény nem korlátozhatja az ellátottat a személyes tulajdonát képező tárgyai, illetve mindennapi használati tárgyai használatában, kivéve a házirendben meghatározott azon tárgyak körét, amelyek veszélyt jelenthetnek az intézményben élők testi épségére. A veszélyeztető tárgyak körét, ezen tárgyak birtoklásának feltételeit, illetve ellenőrzését a házirend szabályozza. A korlátozás azonban nem érintheti a mindennapi használati tárgyakat.

Tájékoztatási kötelezettség

A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátás feltételeiről a kérelem benyújtásakor a kérelmezőt tájékoztatni kell. Az ellátás megkezdésének legkorábbi időpontjáról az intézmény vezetője a jogosultat, illetve hozzátartozóját értesíti.

Az intézménybe való felvételkor az intézmény tájékoztatást ad a jogosult és hozzátartozója számára

- az intézményben biztosított ellátás tartalmáról és feltételeiről;
- az intézmény által vezetett nyilvántartásokról;
- a bentlakásos intézményi elhelyezéskor a jogosult és hozzátartozói közötti kapcsolattartás, különösen a látogatás, a távozás és a visszatérés rendjéről;
- panaszjoguk gyakorlásának módjáról;
- az intézményi jogviszony megszűnésének eseteiről;
- az intézmény házirendjéről;
- a fizetendő térítési díjról, teljesítési feltételeiről, továbbá a mulasztás következményeiről;
- a jogosult jogait és érdekeit képviselő társadalmi szervezetekről.

A jogosultak érdekvédelme

Az intézményvezető az ellátás igénybevételekor a fenntartó által jóváhagyott intézményi házirend egy példányát átadja a jogosultnak. Egyébként a házirendet az intézményben jól látható helyen kifüggesztik és gondoskodnak arról, hogy az a jogosultak hozzátartozói és az intézmény dolgozói számára folyamatosan hozzáférhető legyen.

A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény fenntartója meghatározza az intézményi jogviszonyban állók és az ellátásra jogosultak érdekvédelmét szolgáló fórum megalakításának és tevékenységének szabályait. Az érdekképviselői fórum az ellátottak jogainak, érdekeinek érvényesülését elősegíteni hivatott szerv, mely a házirendben meghatározott feltételek és eljárás szerint működik.

Az érdekképviselői fórum

- előzetesen véleményezi az intézmény vezetője által készített, az ellátottakkal, valamint az intézmény belső életével kapcsolatos dokumentumok közül a szakmai programot, az éves munkatervet, a házirendet, az ellátottak részére készült tájékoztatókat,
- megtárgyalja az intézményben élők panaszait (ide nem értve a jogviszony keletkezésével, megszüntetésével és az áthelyezéssel kapcsolatos panaszokat) és intézkedést kezdeményez az intézményvezető felé,
- tájékoztatást kérhet az intézményvezetőtől az ellátottakat érintő kérdésekben, az ellátás szervezésével kapcsolatos feladatokban,

- intézkedés megtételét kezdeményezheti a fenntartó felé, valamint más illetékes hatóságok, szervek felé, amennyiben az intézmény működésével kapcsolatos jogszabálysértésre utaló jeleket észlel.

Az ellátottjogi képviselő

Az ellátottjogi képviselő a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakosított ellátást biztosító intézményi elhelyezést igénybe vevő, illetve a szolgáltatásban részesülő részére nyújt segítséget jogai gyakorlásában.

Az ellátottjogi képviselő feladatai

- megkeresésre, illetve saját kezdeményezésre tájékoztatást nyújthat az ellátottakat érintő legfontosabb alapjogok tekintetében, az intézmény kötelezettségeiről és az ellátást igénybe vevőket érintő jogokról,
- segíti az ellátást igénybe vevőt, törvényes képviselőjét az ellátással kapcsolatos kérdések, problémák megoldásában, szükség esetén segítséget nyújt az intézmény és az ellátott között kialakult konfliktus megoldásában,
- segít az ellátást igénybe vevőnek, törvényes képviselőjének panaszra megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását az intézmény vezetőjénél és a fenntartónál,
- intézkedést kezdeményezhet a fenntartónál a jogszabálysértő gyakorlat megszüntetésére,
- észrevételt tehet az intézményben folytatott gondozási munkára vonatkozóan az intézmény vezetőjénél,
- amennyiben az ellátottak meghatározott körét érintő jogsértés fennállását észleli, intézkedés megtételét kezdeményezheti az illetékes hatóságok felé.

Hasznos tudnivalók

A szociális törvényben meghatározott egyes ellátások igénylésekor mi minősül

jövedelemnek?

Az elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett

- a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint meghatározott, belföldről vagy külföldről származó - megszerzett - vagyoni érték (bevétel), ideértve a jövedelemként figyelembe nem vett bevételt és az adómentes jövedelmet is,
- az a bevétel, amely után az egyszerűsített vállalkozói adóról, illetve az egyszerűsített közteherviselési hozzájárulásról szóló törvény szerint adót, illetve hozzájárulást kell fizetni.

Elismert költségnek minősül

- a személyi jövedelemadóról szóló törvényben elismert költség, valamint
- a fizetett tartásdíj.

Ha a magánszemély az egyszerűsített vállalkozói adó vagy egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás alapjául szolgáló bevételt szerez, a bevétel csökkenthető a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint elismert költségnek minősülő igazolt kiadásokkal, ennek hiányában a bevétel 40%-ával.

Ha a mezőgazdasági őstermelő adóévi őstermelésből származó bevétele nem több a kistermelés értékhatáránál (illetve ha részére támogatást folyósítottak, annak a folyósított támogatással növelt összegénél), akkor a bevétel csökkenthető az igazolt költségekkel, továbbá a bevétel 40%-ának megfelelő összeggel, vagy a bevétel 85%-ának, illetőleg állattenyésztés esetén 94%-ának megfelelő összeggel.

Befizetési kötelezettségnek minősül a személyi jövedelemadó, az egyszerűsített vállalkozási adó, a magánszemélyt terhelő egyszerűsített közteherviselési hozzájárulás, egészségbiztosítási hozzájárulás és járulék, egészségügyi szolgáltatási járulék, nyugdíjjárulék, nyugdíjbiztosítási járulék, magán-nyugdíjpénztári tagdíj és munkavállalói járulék.

Nem minősül jövedelemnek

- a temetési segély, az alkalmanként adott átmeneti segély, a lakásfenntartási támogatás, az adósságcsökkentési támogatás,
- a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, a szerinti pénzbeli támogatás, a pótlék, a nevelőszülők számára fizetett nevelési díj és külön ellátmány,
- az anyasági támogatás,
- a tizenharmadik havi nyugdíj, és a szépkorúak jubileumi juttatása
- a személyes gondoskodásért fizetendő személyi térítési díj megállapítása kivételével a súlyos mozgáskorlátozott személyek pénzbeli közlekedési kedvezményei, a vakok személyi járadéka és a fogyatékosági támogatás,
- a fogadó szervezet által az önkéntesnek külön törvény alapján biztosított juttatás,
- annak az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatásnak a havi ellenértéke, amely a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló külön jogszabály szerinti kötelező legkisebb munkabérének (minimálbér) 50%-át nem haladja meg,
- a házi segítségnyújtás keretében társadalmi gondozásért kapott tiszteletdíj,
- az energiafelhasználáshoz nyújtott támogatás;

vagyonnak?

Az a hasznosítható ingatlan, jármű, továbbá vagyoni értékű jog, amelynek

- külön-külön számított forgalmi értéke, illetőleg összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a harmincszorosát, vagy
- együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a nyolcvanszorosát

meghaladja, azzal, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben az érintett személy életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általa lakott természetbeni ellátások jogosultsági feltételeinek vizsgálatánál nem ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

Mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott a gépjármű, ha

- a kérelmező vagy háztartásának tagja a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló kormányrendelet szerint mozgáskorlátozottnak vagy a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény szerint mozgásszervi fogyatékosnak minősül, és
- a gépjárművet rendeltetésszerűen személyszállításra használják.

A vagyoni helyzet vizsgálatkor háztartásonként egy, a fentieknek megfelelő személygépjárművet lehet mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjárműnek tekinteni.

A vagyoni helyzet vizsgálata során a lízingelt dolgon fennálló használati jogot meghatározott időre szóló vagyoni értékű jogként kell figyelembe venni. A meghatározott időre szóló vagyoni értékű jog értékének meghatározására az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 72. §-ának (2) bekezdése az irányadó.

rendszeres pénzellátásnak?

a táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély, a gyermekgondozási díj, az öregségi nyugdíj, a rokkantsági nyugdíj, a rehabilitációs járadék, az öregségi járadék, a munkaképtelenségi járadék, az özvegyi járadék, a növelt összegű öregségi, munkaképtelenségi és özvegyi járadék, az özvegyi nyugdíj - kivéve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat, továbbá a házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó személy özvegyi nyugdíját -, a baleseti táppénz, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a hozzátartozói baleseti nyugellátás, az Ft. alapján folyósított pénzbeli ellátás, az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadék, a bányászok egészségkárosodási járadéka, a rokkantsági járadék, a

hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátásai, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, az időskorúak járadéka, a rendelkezésre állási támogatás, a rendszeres szociális segély, az ápolási díj, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék, valamint a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló 1408/71/EGK tanácsi rendelet alapján külföldi szerv által folyósított egyéb azonos típusú ellátás.

kereső tevékenységnek?

Minden olyan munkavégzéssel járó tevékenység, amelyért ellenérték jár, kivéve a tiszteletdíj alapján végzett tevékenységet, ha a havi tiszteletdíj mértéke a kötelező legkisebb munkabér 30 százalékát nem haladja meg, valamint mezőgazdasági őstermelői igazolvánnyal folytatott tevékenységet, ha az abból származó bevételt a személyi jövedelemadóról szóló szabályok szerint a jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni; nem minősül ellenértéknek a fogadó szervezet által az önkéntesnek külön törvény alapján biztosított juttatás;

fogyasztási egységnek?

A családtagoknak a családon belüli fogyasztási szerkezetet kifejező arányszáma, ahol

- na) az első nagykorú családtag arányszáma 1,0
azzal, hogy a gyermekét egyedülállóként nevelő szülő arányszáma 0,2-vel növekszik;
- nb) a házas- vagy élettárs arányszáma 0,9;
- nc) az első és második gyermek arányszáma gyermekenként 0,8;
- nd) minden további gyermek arányszáma gyermekenként 0,7;
- ne) a fogyatékos gyermek arányszáma 1,0, azzal, hogy a fogyatékos gyermeket az nc)-nd) alpont alkalmazásánál figyelmen kívül kell hagyni;
- nf) az na)-nb) alpontok szerinti arányszám 0,2-vel növekszik, ha a személy fogyatékosági támogatásban részesül.

Kit tekinthetünk

aktív korúnak?

A 18. életévét betöltött, de a reá irányadó nyugdíjkorhatárt be nem töltött személyt.

egyedülállóknak?

Azt a személyt, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált vagy házastársától külön él, kivéve, ha élettársa van. A házastársak akkor tekinthetők különélőnek, ha a lakcímük különböző.

egyedül élőknek?

Azt, aki egyszemélyes háztartásban lakik.

családnak?

Egy lakásban, vagy személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális, gyermekvédelmi intézményben együtt élő, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók közössége.

közeli hozzátartozónak?

- a házastárs, az élettárs,
- a húszévesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező; a huszonhárom évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató; a huszonöt évesnél fiatalabb, önálló keresettel nem rendelkező, felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytató vér szerinti, örökbe fogadott, illetve nevelt gyermek,
- korhatárra való tekintet nélkül a tartósan beteg, az autista, illetve a testi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos vér szerinti, örökbe fogadott, illetve nevelt gyermek, amennyiben ez az állapot a gyermek 25. életévének betöltését megelőzően is fennállt (a továbbiakban: fogyatékos gyermek),
- a 18. életévét be nem töltött gyermek vonatkozásában a vér szerinti és az örökbe fogadó szülő, illetve a szülő házastársa vagy élettársa;

tartásra köteles és képes személynek?

A fentiekben meghatározott közeli hozzátartozó, akinek családjában az egy főre jutó jövedelem a tartási kötelezettség teljesítése mellett meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét, továbbá a tartást a szerződésben vállaló, illetve az a személy is, akit a bíróság tartásra kötelezett.

háztartásnak?

Az egy lakásban együtt élő, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyek közössége.

Az ápolási díjra való jogosultság szempontjából ki minősül tartósan betegnek?

aki előreláthatólag három hónapnál hosszabb időtartamban állandó ápolást, gondozást igényel.

súlyosan fogyatékos személynek?

akinek

- segédeszközzel, vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik és ezért kizárólag tapintó-halló életmód folytatására képes,
- hallásvesztése oly mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére és spontán elsajátítására segédeszközzel nem képes és halláskárosodása miatt a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad,
- értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá a tizennegyedik életévet megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt középsúlyos vagy annál nagyobb mértékű, továbbá aki IQ értékétől függetlenül a személyiség egészét érintő (pervezív) fejlődési zavarban szenved, és az autonómiai tesztek alapján állapota súlyosnak vagy középsúlyosnak minősíthető (BNO szerinti besorolása: F84.0-F84.9),
- mozgásszervi károsodása, illetőleg funkciózavara olyan mértékű, hogy helyváltoztatása a külön jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségyszerű használatát igényli, vagy állapota miatt helyváltoztatásra még segédeszközzel sem képes, vagy végtaghiány miatt önmaga ellátására nem képes,
- és állandó ápolásra, gondozásra szorul.